

КОДЕКСИ РАСМИЁТИ МАЪМУРИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

(Қонуни ҶТ аз 28.12.2012 № 929)

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мақсади Кодекс

1. Кодекси мазкур тартиби таҳия, қабул ва иҷрои санадҳои ҳуқуқии маъмурӣ, баррасии ариза ва шикоятҳои маъмурӣ, мувофиқи расмиёти маъмурӣ дар суд, ҳамкориҳои мақомоти маъмуриро муайян менамояд (Қонуни ҶТ аз 28.12.2012 № 929).

2. Мақсади Кодекс таъмини риояи волоияти қонун, ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, манфиатҳои ҷамъият, давлат ва шахсони ҳуқуқӣ аз ҷониби мақомоти маъмурӣ мебошад.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Кодекси мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- мақомоти маъмурӣ - мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, аз ҷумла мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидораи шаҳраку деҳот, инчунин ҳама гуна шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки дар асоси қонун ваколатҳои оммавии ҳуқуқиро иҷро менамояд;

- мақомоти маъмурии коллегиялӣ - мақомоти маъмурии иборат аз якчанд аъзо буда, тибқи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар ҳаёти коллегиялӣ масъалаҳоро баррасӣ намуда, қарорҳо қабул менамоянд;

- тарафи манфиатдор - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, мақомоти маъмурӣ, ки нисбати онҳо санади ҳуқуқии маъмурӣ қабул гардидааст, инчунин санади ҳуқуқии маъмурӣ ё амалҳои мақомоти маъмурӣ, ки ба манфиатҳои қонунии онҳо таъсири мустақим ва бевосита мерасонад;

- санади ҳуқуқии маъмурӣ - санади маъмурӣ ва санади меъёрии ҳуқуқии маъмурӣ мебошад, ки мақомоти маъмурӣ дар асоси қонун ё дигар санади меъёрии ҳуқуқӣ қабул мекунад;

- санади маъмурӣ - санади ҳуқуқии маъмурии инфиродӣ, ки мақомоти маъмурӣ дар асоси қонун ё дигар санади меъёрии ҳуқуқӣ қабул намудааст ва он ҳуқуқу ўҳдадорҳои шахс ё доираи маҳдуди ашхосро муқаррар мекунад, тағйир, иҷозат медиҳад ё тасдиқ менамояд. Ҳамчунин қарори қабулнамудаи мақомоти маъмурӣ дар бораи рад намудани қонсгардонии дархости аризадиханда доир ба масъалаҳои марбут ба салоҳияти ин мақомот, инчунин ҳуҷҷати қабул ё тасдиқнамудаи мақомоти маъмурӣ, ки метавонад боиси оқибатҳои ҳуқуқӣ гардад, аз ҷумла сертификат, иҷозатнома, иҷозат ва ғайра, санади маъмурӣ ҳисобида мешаванд;

- санади меъёрии ҳуқуқии маъмурӣ - санади ҳуқуқии маъмурии умумихатмие, ки мақомоти маъмурии ваколатдор дар асоси қонун ё дигар санади меъёрии ҳуқуқии дар асоси он қабулгардида содир намудааст ва қоидаҳои умумии

рафтори доимӣ ё муваққатӣ ва истифодаи бисёрқаратаро дар бар мегирад, аз ҷумла дастурамал, низомнома, оиннома ва ғайра;

- интишор - бо роҳи нашр намудан дар нашрияи чопӣ ба маълумоти омма расонидани санади ҳуқуқии маъмурӣ. Нашрияи чопӣ чунин нашрияе ҳисобида мешавад, ки ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи матбуот ва дигар воситаҳои ахбори омма" ҷавобгӯй аст;

- аризаи маъмурӣ - талаботи хаттӣ, ки тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур тарафи дар қабули санади маъмурӣ манфиатдор пешниҳод намудааст;

- шикоятӣ маъмурӣ - талаботи хаттӣ, ки тарафи манфиатдор тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур ба мақомоти салоҳиятдори маъмурӣ нисбати беэътибор донишани санади ҳуқуқии маъмурӣ, тағйир додан ё қабули санади ҳуқуқии маъмурии нав бо мақсади барқарорсозии ҳуқуқи поймолгардида пешниҳод намудааст;

- расмиёти маъмурӣ - фаъолияти мақомоти маъмурӣ бо мақсади таҳия, қабул ва иҷрои санади ҳуқуқии маъмурӣ, инчунин баррасии аризаю шикоятҳои маъмурӣ;

- муҳокимаи шифоҳӣ - расмиёти маъмуриё, ки ҳангоми баргузории он мақомоти маъмурӣ тарафҳои манфиатдор ва дигар иштироккунандагони расмиётро муҳокима мекунад.

Моддаи 3. Доираи амали Кодекс

1. Амали Кодекси мазкур ба фаъолияти мақомоти маъмурӣ паҳн гашта, ба фаъолияти мақомоти давлатии зерин дахл надорад:

- Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба истиснои ҳолатҳои, ки қисми дуюми ҳамин модда муайян намудааст;

- судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба истиснои ҳолатҳои, ки боби 6 Кодекси мазкур муайян намудааст;

- мақомоти прокуратураи Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Амали Кодекси мазкур дар фаъолияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати ҳалли баҳсҳои маъмурӣ байни мақомоти маъмурӣ нисбати тақсими ваколатҳо, афзалиятнокии санадҳои ҳуқуқии маъмурии қабулгардида ва шикоят намудан аз болои санадҳои ҳуқуқии маъмурӣ, амалҳои мақомоти маъмурӣ ва шахсони мансабдори ин мақомот вобаста ба иҷрои вазифаҳои маъмурӣ, инчунин дар фаъолияти судҳо ҳангоми гузаронидани муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд татбиқ мегардад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

3. Амали Кодекси мазкур ба фаъолияти мақомоти маъмурӣ дар мавридҳои зерин паҳн намегардад:

- таъқибии ҷиноии шахсон вобаста ба содир намудани ҷиноят ва истехсолоти парвандаи ҷиноятӣ;
- фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ;
- иҷрои ҳукм ё ҳалномаи ба қувваи қонунӣ даромадаи суд;
- қабули қарор оид ба масъалаҳои ҳарбӣ;
- татбиқи сиёсати хориҷӣ.

Моддаи 4. Принципи асосии расмиёти маъмурӣ

Кодекси расмиёти маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба принципи баробарӣ дар назди қонун, амалисозии ваколатҳо дар асоси қонун, мутаносибӣ, амалисозии бегаразонаи расмиёти маъмурӣ ва махфият асос меёбад.

Моддаи 5. Принципи баробарӣ дар назди қонун

1. Иштирокчиёии расмиёти маъмурӣ дар назди қонун баробаранд.

2. Маҳдудсозии ҳуқуқу озодиҳо, манфиатҳои қонунии ягон тарафи иштирокчии расмиёти ҳуқуқии маъмурӣ ё монъешавӣ ба татбиқи онҳо, инчунин ба онҳо додани бартарияте, ки қонун пешбинӣ накардааст ё андешидавӣ чораи таъбиқи нисбати ягон тараф манъ аст.

Моддаи 6. Принципи амалисозии ваколатҳо дар асоси қонун

1. Мақомоти маъмурӣ ҳуқуқ надорад амалеро, ки ҳилофи талаботи қонунҳо мебошад, анҷом диҳад.

2. Мақомоти маъмурӣ санади ҳуқуқии маъмуриро, ки боиси маҳдудсозии ҳуқуқу озодиҳои шахрванд ва инсон мегардад, танҳо дар ҳолатҳои пешбиниамудаи Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи салоҳияташон қабул менамояд.

3. Санади ҳуқуқии маъмуриро, ки берун аз доираи салоҳият қабул гардидааст, қувваи ҳуқуқӣ надорад.

4. Ба таври зарурӣ иҷро накардани ваколатҳои хизматӣ ё аз ҳадди ваколати хизматӣ баромадани шахсони мансабдори мақомоти маъмурӣ боиси ҷавобгарии муқаррарнамудаи қонун мегардад.

Моддаи 7. Принципи мутаносибӣ

Манфиате, ки ҷомеа аз маҳдудиятҳои ба шахс равонида мегирад, бояд бештар аз маҳдудиятҳои ҳуқуқ ё манфиатҳои қонунии он шахс бошад. Маҳдудсозии ҳуқуқ ё манфиатҳои қонунии шахс танҳо вобаста ба ҷомеа манфиати бештар доштан асоснок мебошад.

Моддаи 8. Принципи амалисозии бегаразонаи расмиёти маъмурӣ

1. Мақомоти маъмурӣ вазифадор аст, ки ваколатҳои худро бегаразона амалӣ созад.

2. Дар расмиёти маъмури шахсони мансабдоре, ки манфиати шахсӣ доранд, ё дар дигар ҳолатҳое, ки метавонанд ба қабули қарор таъсир расонанд, иштирок карда наметавонанд.

Моддаи 9. Принципи махфият

1. Шахси мансабдори мақомоти маъмури ҳақ надорад иттилоотӣ дорони сирри давлатӣ, тижоратӣ ё шахсиро, ки дар чараёни расмиёти маъмури ба даст овардааст, ошкор намояд ё ба мақсадҳои ғайрихизматӣ истифода барад. Ин амал барои рад намудани иҷроӣ ӯҳдадорихоӣ пешбиниамудаи моддаи 12 Кодекси мазкур асос шуда наметавонад.

2. Тартиби риояи махфӣ будани иттилооте, ки ҳангоми амалисозии ваколатҳои хизматӣ ба даст омадааст, тибқи қонун муқаррар мегардад:

Моддаи 10. ӯҳдадории мақомоти маъмури дар мавриди расонидани ёрии ҳуқуқӣ

1. Мақомоти маъмури ӯҳдадор аст дар доираи салоҳияти худ ва бо воситаҳои дар ихтиёрдоштааш ба дигар мақомоти маъмури дар асоси дархости хаттии дахлдор ёрии зарурии ҳуқуқӣ расонад.

2. Инҳо ёрии ҳуқуқӣ ҳисобида намешаванд:

- иҷроӣ ягон дархости мақомоти болоӣ ё поёнии маъмури;
- амале, ки ӯҳдадории иҷроӣ онро қонун ба зиммаи мақомоти маъмури воғузур намудааст.

Моддаи 11. Шартҳо ва ҳудуди ёрии ҳуқуқӣ

Мақомоти маъмури ҳақ дорад бо дархост оид ба расонидани ёрии ҳуқуқӣ ба дигар мақомоти маъмури муроҷиат намояд, агар:

- он бо сабабҳои ҳуқуқӣ ё воқеӣ қодир набошад мустақилона амалро анҷом диҳад;
- он барои иҷроӣ ин амал донишу малакаи кофӣ, доир ба далелҳои барои иҷроӣ амал зарурбуда надошта бошад;
- ҳуҷжатҳо ё ягон далели дигаре, ки барои ҳалли масъала заруранд, дар мақомоти маъмурии дахлдор бошанд;
- маблағе, ки барои бо қувваи худ иҷро намудани амалҳо зарур аст, нисбат ба хароҷоте, ки дигар мақомоти маъмури ёрии ҳуқуқӣ мерасонад, хеле зиёд бошад.

Моддаи 12. Рад намудани расонидани ёрии ҳуқуқӣ

1. Мақомоти маъмури ҳақ дорад ёрии ҳуқуқӣ нарасонад, агар:

- он аз доираи ваколатҳое, ки қонун муқаррар кардааст, берун бошад;
- расонидани ёрии ҳуқуқи ба манфиатҳои давлат ё ки ба иҷроӣ ӯҳдадорихоӣ аз ҷониби қонун ба мақомоти маъмури воғузурнамуда зарар расонад.

2. Агар мақомоти маъмурӣ расонидани ёрии ҳуқуқиро рад намояд, он ўҳдадор аст дар мӯҳлати як ҳафта ба таври хаттӣ мақомоти маъмуриеро, ки ба он бо дархост муроҷиат намудааст, дар ин бора огоҳ намояд.

3. Баҳсҳои байни мақомоти маъмурии поёниро дар мавриди расонидани ёрии ҳуқуқӣ мақомоти маъмурии болоӣ, вале дар сурати набудани чунин мақомот, суди маҳалли ҷойгиршавии мақомоти маъмуриё, ки ёрии ҳуқуқӣ расониданро рад кардааст, баррасӣ менамояд.

4. Мақомоти маъмурии дахлдор пас аз гирифтани огоҳиномаи хаттии мақомоти маъмурии болоӣ оиди рад кардани расонидани ёрии ҳуқуқӣ дар сурати норозӣ буданаш бо ариза ба суд муроҷиат менамояд.

5. Инчунин дар мӯҳлати понздаҳ рӯз нагирифтани ҷавоб аз мақоми маъмурӣ гувоҳи рад намудани расонидани ёрии ҳуқуқӣ ҳисоб мешавад.

БОБИ 2. САНАДИ ҲУҚУҚИИ МАЪМУРӢ

Моддаи 13. Шакли санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Санади ҳуқуқии маъмурӣ дар шакли хаттӣ қабул мегардад.

2. Дар ҳолатҳои таъхирнопазир, ки ба амнияти давлатӣ ё ҷамъиятӣ, саломатии аҳоли, ҳаёти одамон хатар таҳдид менамояд, санади маъмурӣ менавонад дар шакли шифохӣ қабул гардад.

3. Бо талаби тарафи манфиатдор, инчунин дар ҳолатҳое, ки санади маъмурӣ ҳуқуқу манфиатҳои қонунии шахсро маҳдуд месозад, ҳамчунин дар дигар ҳолатҳое, ки қонун пешбинӣ намудааст, санади маъмурии шифохӣ дар давоми 3 рӯзи баъди қабул шуданаш бояд дар шакли хаттӣ қабул карда шавад.

4. Нисбати санади маъмуриё, ки дар шакли шифохӣ қабул гардидааст, талаботи моддаҳои 14-21 ин Кодекс татбиқ намегарданд.

Моддаи 14. Реквизитҳои санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Ҳар як санади ҳуқуқии маъмурӣ бояд реквизитҳои зеринро дар бар гирад:

- номи санади ҳуқуқии маъмурӣ;

- номи мақомоте, ки санади ҳуқуқии маъмуриро қабул кардааст;

- сарлавҳаи санади ҳуқуқии маъмурӣ;

- ному насаб, номи падар ва имзои шахси мансабдори ваколатдор, ки бо мӯҳри нишондори мақомоти маъмурӣ ё шахси мансабдор тасдиқ карда шудааст;

- вақт ва маҳалли қабул;

- рақами бақайдгириё, ки мақомоти санади ҳуқуқии маъмуриро қабулкарда додааст.

2. Дар санади маъмуриё, ки қонунгардонидани дархости аризадихандаро рад мекунад, бояд мақомоте, ки ба он аз болои санади ҳуқуқии маъмурӣ шикоят кардан мумкин аст, суроғай он ва мӯҳлати пешниҳоди шикоят (ё даъво) нишон дода шаванд.

Моддаи 15. Асоснокии санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Санади ҳуқуқии маъмурӣ бояд асоснокии хаттӣ дошта бошад, ки пеш аз қисми хулосавӣ зикр мегардад.

2. Дар санади ҳуқуқии маъмурӣ бояд меъёри қонун ё дигар санади, меъёри ҳуқуқие, ки дар асоси он ин санади ҳуқуқии маъмурӣ қабул шудааст, зикр карда шавад.

3. Мақомоти маъмурӣ қарори худро бо ҳолатҳо, воқеият ва далелҳои, ки дар ҷараёни расмиёти маъмурӣ таҳқиқ ва омӯхта шудаанд, асоснок менамояд.

4. Агар қонун ё дигар санади меъёри ҳуқуқии дар асоси он қабулгардида барои қабули санадҳои ҳуқуқии маъмурӣ мавҷудияти хулосаи эксперт (хулосаи мутахассис)-ро пешбинӣ намояд, дар асоснокии хаттӣ мазмуни ин хулоса зикр карда мешавад.

5. Асоснокии хаттӣ бояд якҷоя бо санади ҳуқуқии маъмурӣ интишор гардад (барои расман шинос шудан пешниҳод гардад).

Моддаи 16. Тартиби мавриди амал қарор додани санади маъмурӣ

1. Санади маъмурӣ баъди тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонун огоҳ намудани тарафҳо ё аз рӯзи интишор гардидан мавриди амал қарор дода мешавад.

2. Мақомоти маъмурӣ тарафҳоро бо роҳи супурдани огоҳинома дар бораи қабули санади маъмурӣ огоҳ мекунад.

3. Санади маъмурӣ дар давоми се рӯзи баъди қабул гардиданаш бояд ба тарафи манфиатдори мақомоти маъмурӣ супурда шавад ё аз тариқи почтаи фармоишӣ, аз ҷумла бо огоҳинома оид ба супурдан ба тарафи манфиатдор супурдани он бо имзои ӯ ва дигар воситаҳои супурдан расонида шавад.

4. Дигар воситаҳои супурдани огоҳинома дар сурате истифода мегарданд, ки агар бо ягон сабаби асоснок имконияти ба тарафи манфиатдор супурдани он бо имзои ӯ вучуд надошта бошад, аз ҷумла, агар худи тарафи манфиатдор оид ба истифодаи дигар воситаҳои супурдан дархост пешниҳод карда бошад.

5. Ҳангоми супурдани санади маъмурӣ ба тарафи манфиатдор мақомоти маъмурӣ ӯҳдадор аст якҷоя бо он ҳуҷҷатҳоеро, ки қисми таркибии ии санад мебошанд, супорад. Насупурдани ҳуҷҷатҳои зикршуда ҳамзамон якҷоя бо санади маъмурӣ ё дертар супурдани онҳо наметавонад ба амали санади маъмурӣ таъсир расонад ва барои шикоят кардан аз қонунӣ набудани санад асос бошад.

6. Дар сурати тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонун ворид намудани тағйири иловаҳо ба санади маъмурӣ, инчунин ба ҳуҷҷатҳо, ки қисми таркибии ин санади маъмурӣ мебошанд, мақомоти маъмурӣ ӯҳдадор аст тибқи тартиби муқаррарнамудаи ин модда санади маъмуриро бо тағйири иловаҳо ба тарафи манфиатдор супорад.

7. Дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонун санади ғайримаъмури ҳуқуқии маъмурӣ метавонад то интишор ва огоҳ намудан мавриди амал қарор дода

шавад, агар таъхири он ба манфиати давлат ва чома, инчунин ба ҳуқуқ ва озодиҳои шахс зарар расонад.

8. Санади маъмуриё, ки тавассути почта ба тарафи манфиатдор фиристода шудааст, баъди 7 рӯзи фиристода шудан эътибор пайдо мекунад. Дар сурати баҳс, вобаста ба фиристодани санади маъмуриё, ӯҳдадорӣ исбот ба зиммаи мақоми маъмуриё гузошта мешавад.

Моддаи 17. Интишори санади маъмуриё

1. Санади маъмуриё дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонун интишор мегардад.

2. Агар санади маъмуриё ба манфиатҳои зиёда аз 50 шахс таъсир расонад, огоҳонидан мегардад ба интишор иваз карда шавад. Дар чунин ҳолат санади маъмуриё танҳо ба аризадиханда, агар аризаро якчанд шахс имзо карда бошанд, ба шахсе, ки имзоаш дар ариза аввал аст, супурда мешавад.

Моддаи 18. Тартиби интишори санади ҳуқуқии маъмуриё

1. Санади ҳуқуқии маъмуриё дар наشريяи расмӣ мақоми маъмуриё дахлдор интишор карда мешавад.

2. Агар мақомоти маъмуриё наشريяи расмӣ надошта бошад, санади ҳуқуқии маъмуриё бояд дар настрияе, ки дар тамоми қаламрави амали мақомоти маъмуриё паҳн мегардад ва на камтар аз як маротиба дар як ҳафта чоп мешавад, интишор карда ё дастраси умум гардонидани шавад.

3. Мақомоти маъмуриё ӯҳдадор аст пешакӣ тартиби интишор ё дастраси умум гардонидани санади ҳуқуқии маъмуриё дар қисми дуҷуми ҳамин модда зикршударо муайян намояд.

Моддаи 19. Дастраси умум гардонидан

1. Дастраси умум гардонидан маънои дар мақомоти маъмуриё дар ҷои намоён (лавҳа) гузоштани санади ҳуқуқии маъмуриё дорад.

2. Дар мавриди зарурат санади маъмуриё ҳамчунин дар дигар ҷойҳои оммавӣ низ дастраси умум гардонидани мешавад.

Моддаи 20. Тартиби расман шинос намудан бо санади маъмуриё

1. Расман шинос шудани тарафи манфиатдор бо санади маъмуриё маънои ба ӯ супурдан ё фиристодани санади ҳуқуқии маъмуриё тавассути почта бо огоҳиномаи супориш дорад, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре муқаррар накарда бошад.

2. Шахс дар сурати нагирифтани санади ҳуқуқии маъмуриё, ки тавассути почта ба ӯ фиристода шудааст, ҳақ дорад нусхаи онро аз мақомоти маъмуриё гирад. Хароҷоти вобаста ба додани нусха набояд аз хароҷоти тайёр кардани нусха зиёд бошад.

Моддаи 21. Ислоҳ намудани хатоҳои санади маъмуриё

1. Мақомоти маъмурӣ ўхдадор аст хатоҳои имлоӣ ва арифметикии санади маъмурии қабулшударо бо воситаи ворид намудани тағйирот ислоҳ намояд.

2. Ворид намудани тағйиру иловаҳои чиддӣ маънии қабул кардани санади нави маъмуриро дорад.

3. Санади маъмурии хатояш ислоҳшуда бо тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур интишор, дастраси умум ва расман шинос карда шавад.

Моддаи 22. Безътибор донистани санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Санади ҳуқуқии маъмурӣ тибқи тартибе, ки барои қабули санади ҳуқуқии маъмурӣ муқаррар гардидааст, безътибор дониста мешавад.

2. Санади ҳуқуқии маъмурӣ безътибор дониста мешавад, агар:

- он аз ҷониби мақомоти маъмурии ваколатдорнабуда қабул шуда бошад;

- иҷрои он боиси ҳуқуқвайронкунӣ гардад;

- иҷрои он бинобар ҳолатҳои пешбининашавандае, ки ба иродаи тарафҳо вобаста намебошанд, ғайриимкон бошад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*);

- он хилофи қонун бошад ё дигар талаботе, ки қонун нисбати таҳия ё қабули он муқаррар намудааст, чиддӣ вайрон карда шуда бошад.

3. Санади ҳуқуқии маъмурӣ аз ҷониби мақомоти маъмурие, ки онро қабул кардааст, мақомоти маъмурии болоӣ ё суд безътибор дониста мешавад.

4. Агар санади ҳуқуқии маъмурие, ки ҳуқуқу манфиатҳои қонунии шахсро вайрон мекунад, безътибор дониста шуда бошад, ба тарафи манфиатдор бояд зарари моддие, ки дар натиҷаи безътибор донистани санади маъмурӣ ба он расонида шудааст, тибқи тартиби пешбининамудаи Кодекси граҷдании Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда шавад.

5. Безътибор донистани санади ҳуқуқии маъмурӣ маънои онро дорад, ки оқибатҳои ҳуқуқии баъди эътибор пайдо кардани он бавучудодама бекор карда мешаванд.

6. Дар сурати безътибор донистани санади ҳуқуқии маъмурӣ шахс ҳақ дорад баргардонидани маблағи ба ғоидаи мақомоти маъмурӣ пардохтааш ё дигар молу мулки додаашро талаб кунад ва дар сурати ғайриимкон будани баргардонидани ин маблағ ва молу мулк бояд пурра ҷуброн карда шавад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

7. Агар шахс дар асоси санади ҳуқуқии маъмурии безътибор донисташуда ягон молу мулк гирифта бошад, ӯ вазифадор аст онро тибқи тартиби пешбининамудаи моддаҳои 1116-1124 Кодекси граҷдании Ҷумҳурии Тоҷикистон баргардонад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

Моддаи 23. Аз эътибор соқит донистани санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Санади ҳуқуқии маъмурӣ аз ҷониби мақомоти маъмурие, ки онро қабул кардааст, аз эътибор соқит дониста мешавад.

2. Санади ҳуқуқии маъмуриё, ки мутобиқи қонун ё дигар санади меъёрии ҳуқуқии дар асоси он қабулгардида қабул шудааст, танҳо дар мавриде аз эътибор соқит доништа мешавад, агар:

- бевосита дар қонун ё дигар санади меъёрии ҳуқуқие, ки онро мақомоти болоӣ дар асоси қонун қабул кардааст, зикр шуда бошад;

- тибқи қонун бевосита дар санади ҳуқуқии маъмуриё зикр шуда бошад;

- тарафи манфиатдор ўҳдадорихоӣ муқаррарнамудаӣ санади ҳуқуқии маъмуриёро, ки иҷро накардани онҳо тибқи қонун метавонад барои аз эътибор соқит доништани санади ҳуқуқии маъмуриё асос гардад, иҷро накарда бошад;

- санади меъёрии ҳуқуқии дахлдор бекор карда шудааст ё тағйир дода шудааст, ки дар натиҷаи он мақомоти маъмуриё аз имконияти қабул намудани ҷунин санади ҳуқуқии маъмуриё маҳрум гаштааст ва амали санади ҳуқуқии маъмуриё метавонад ба манфиати давлат ё ҷомеа зарари ҷиддӣ расонад.

3. Санади ҳуқуқии маъмуриё тибқи тартибе, ки барои қабули санади маъмуриё муқаррар гардидааст, аз эътибор соқит доништа мешавад.

4. Аз эътибор соқит доништани санади ҳуқуқии маъмуриё боиси бекор кардани оқибатҳои ҳуқуқие намегардад, ки то аз эътибор соқит доништани он ба вучуд омадаанд.

Моддаи 24. Безътибор донистан ё аз эътибор соқит доништани қисми санади ҳуқуқии маъмуриё

1. Безътибор донистан ё аз эътибор соқит доништани қисми санади ҳуқуқии маъмуриё бояд бо риояи талаботи моддаҳои 21 ва 22 Кодекси мазкур сурат гирад.

2. Безътибор ё аз эътибор соқит доништани қисми санади меъёрии ҳуқуқӣ боиси безътибор ё аз эътибор соқит доништани дигар қисмҳои санади ҳуқуқии маъмуриё намегардад.

Моддаи 25. Ворид намудани тағйиру иловаҳо ба санади ҳуқуқии маъмуриё

1. Мақомоти маъмуриё, ки санади ҳуқуқии маъмуриёро қабул кардааст, ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ҳуқуқ дорад.

2. Тағйиру иловаҳо ба санади ҳуқуқии маъмуриё тибқи тартиби муқаррарнамудаӣ Кодекси мазкур ворид карда мешаванд.

Моддаи 26. Баргардонидани ҳуҷҷат

Баъди безътибор донистан ё аз эътибор соқит доништани санади ҳуқуқии маъмуриё мақомоти маъмуриё ваколатдор метавонад аз шахс баргардонидани ҳуҷҷати тасдиқунандаи ҳуқуқро, ки дар асоси ин санади ҳуқуқии маъмуриё дода шуда буд, талаб кунад.

БОБИ 3. РАСМИЁТ АЗ РҶИ САНАДИ МАЪМУРИЁ

§ 1. Оғози расмиёти маъмуриё

Моддаи 27. Асосҳо барои оғози расмиёти маъмурӣ

1. Асосҳо барои оғози расмиёти маъмурӣ инҳоянд:

- аризаи маъмурӣ;

- ўҳдадорӣ, ки қонун дар мавриди қабули санади маъмурӣ ба зиммаи мақомоти маъмурӣ воғузур кардааст.

2. Расмиёти маъмурӣ дар ҳолатҳое, ки сархати якуми қисми якуми ҳамин модда пешбинӣ намудааст, аз рӯзи бақайдгирии аризаи маъмурӣ оғоз мегардад.

Моддаи 28. Пешниҳоди аризаи маъмурӣ

1. Аризаи маъмурӣ бояд ба мақомоти маъмуриё пешниҳод карда шавад, ки салоҳияти ҳалли масъалаи дар ариза гузошташуда ва қабули санади маъмурии дахлдорро дорад, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

2. Тартиби пешниҳоди аризаи маъмурӣ ва ҳуҷҷатҳои ба он замимашаванда ё пешниҳоди дигар навъ иттилоотро, агар онро қонун ё санади меъёрии ҳуқуқии дар асоси он қабулнамуда муқаррар накарда бошад, низомномаи (оинномаи) мақомоти маъмурии дахлдор муайян менамояд.

Моддаи 29. Мазмуни аризаи маъмурӣ

1. Аризаи маъмурӣ бояд дар шакли хаттӣ таҳия гардад ва инҳоро дар бар гирад:

- номи мақомоти маъмуриё, ки аризадиханда ба он муроҷиат мекунад;

- ном, номи падар, фамилия ва суроғаи аризадиханда;

- талабот;

- санаи пешниҳоди ариза ва имзои аризадиханда;

- номгуӣ ҳуҷҷатҳои ба ариза замимашаванда, дар сурати мавҷуд будани онҳо.

2. Ба аризаи маъмурӣ бояд ҳамин ҳуҷҷатҳое, ки ўҳдадории пешниҳод намудани онҳоро қонун ба зиммаи аризадиханда воғузур менамояд, замима карда шаванд.

3. Аризадиханда ҳақ дорад ҳамин дигар ҳуҷҷатҳое, ки метавонанд барои қабули санади маъмурӣ асос шаванд, пешниҳод кунад.

Моддаи 30. Бақайдгирии аризаи маъмурӣ

1. Мақомоти маъмурӣ ўҳдадор аст аризаи маъмуриро тибқи тартиби муқарраргардида дар рӯзи қабул ба қайдгирифта, ба он сана ва рақами бақайдгириро гузорад.

2. Мақомоти маъмурӣ ўҳдадор аст дар сурати гирифтани аризаи маъмурӣ бе ҳузури аризадиханда ё бо талаби ӯ тасдиқномаи бақайдгириро фавран бо почта ба ӯ равон кунад.

Моддаи 31. Ба дигар мақомоти маъмурии ваколатдор равон кардани аризаи маъмурӣ

1. Агар қабули санади маъмуриё, ки дар аризаи маъмури талаб карда мешавад, ба салоҳияти дигар мақомоти маъмури дахл дошта бошад, мақомоти маъмури ўҳдадор аст на дертар аз 5 рӯзи баъди қабули аризаи маъмури онро бо ҳуҷҷатҳои замимагардида ба мақомоти маъмури ваколатдор равон кунад ва дар ин бора аризадихандаро огоҳ намояд.

2. Дар сурати аризаи маъмуриро гирифтани мақомоти маъмури ваколатдор он ўҳдадор аст аризадихандаро аз гирифтани чунин ариза огоҳ кунад.

3. Дар сурати ба дигар мақомоти маъмури ба ин ваколатдор равон кардани аризаи маъмури ба пешниҳод кардани ягон нуқтаи назар дар мавриди ҳалли масъалаҳои дар аризаи маъмури гузошташуда роҳ дода намешавад, агар қонун тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

4. Агар масъалаи дар аризаи маъмури зикршуда дар доираи салоҳияти суд бошад ё муқаррар намудани мақоми маъмури ваколатдор ғайриимкон бошад, мақоми маъмури аризаи маъмуриро бо асоснокии дахлдор на дертар аз понздаҳ рӯзи баъди бақайдгирии он ба аризадиханда бармегардонад.

Моддаи 32. Норовои талаботе, ки қонун пешбинӣ накардааст

1. Мақомоти маъмури ҳақ надорад аз аризадиханда ҳуҷҷатҳо ё дигар иттилооти қонун пешбининакардаро талаб кунад.

2. Боздоштани расмиёти маъмури ё рад намудани баррасии аризаи маъмури бо асосе, ки дар қисми якуми ин модда зикр шудааст, манъ аст.

Моддаи 33. Тартиби пешниҳоди ҳуҷҷатҳои дорои сирри тижоратӣ ё шахсӣ

Мақомоти маъмури тибқи дархости аризадиханда ўҳдадор аст тадбирҳоро оид ба ҳифзи иттилооти пешниҳоднамудаи он, ки дорои сирри тижоратӣ ё шахсӣ мебошад, андешад.

§ 2. Иштирокчиёни расмиёти маъмури

Моддаи 34. Иштирокчиёни расмиёти маъмури

Иштирокчиёни расмиёти маъмури инҳоянд:

- аризадиханда;
- мақомоти маъмуриё, ки ҳақ дорад доир ба масъалаи зикршуда қарор қабул намояд;
- шахсе, ки ҳамин Кодекс ё дигар санади ҳуқуқии меъёрӣ ба ӯ ҳуқуқи дар расмиёти маъмури иштирок карданро додааст;
- мақомоти маъмури дигар, дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонун;
- тарафи манфиатдор.

Моддаи 35. Тарафҳои расмиёти маъмури

1. Тарафи расмиёти маъмури метавонад мақомоти маъмури, шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ бошад.

2. Расмиёти маъмурӣ аз ҷониби мақомоти маъмурии ваколатдор анҷом дода мешавад.

3. Дар ҷараёни расмиёти маъмурӣ мақомоти маъмуриро шахси мансабдори масъул ё намояндаи расмӣ он намояндагӣ мекунад.

Моддаи 36. Забони расмиёти маъмурӣ

1. Расмиёти маъмурӣ ба забони давлатӣ амалӣ карда мешавад.

2. Агар аризаи маъмурӣ ё дигар ҳуҷҷати пешниҳоднамуда ба забони давлатӣ таҳия нашуда бошад, мақомоти маъмурӣ мӯҳлати пешниҳод намудани тарҷумаи аз тарафи идораи нотариалии давлатӣ тасдиқшудаи аризаи маъмурӣ ё дигар ҳуҷҷатро муқаррар менамояд.

Моддаи 37. Қобили амали тарафҳои дар расмиёти маъмурӣ иштироккунанда

Нисбати қобили амали шахси дар расмиёти маъмурӣ иштироккунанда талаботи боби 3 Кодекси граждани Чумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегардад, агар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

§ 3. Намояндагӣ дар расмиёти маъмурӣ

Моддаи 38. Ҳуқуқи намояндагӣ

1. Шахси воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд муносибатҳоро бо мақомоти маъмурӣ тавассути намоянда анҷом диҳанд.

2. Мақомоти маъмурӣ вазифадор аст аз намоянда ҳуҷҷатеро, ки тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонун ба расмият дароварда шуда, намояндагии ӯро тасдиқ мекунад, талаб намояд.

3. Мақомоти маъмурӣ ҳақ надорад аз тарафи манфиатдор талаб намояд, ки муносибатҳои худро бо мақоми маъмурӣ тавассути намоянда анҷом диҳад ба истисноӣ ҳолатҳосе, ки бевосита қонун пешбинӣ карда аст.

Моддаи 39. Намоянда дар расмиёти маъмурӣ

1. Агар аризадиханда ё тарафи манфиатдор намоянда таъин карда бошад, мақомоти маъмурӣ ба он намоянда ҳамаи ҳуҷҷатҳои ба тарафи манфиатдор тааллуқдоштаро мефиристад.

2. Мақомоти маъмурӣ дар мавриди ҳама масъалаҳои расмиёти маъмурӣ ба намоянда муроҷиат мекунад, агар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро пешбинӣ накарда бошад.

3. Тарафи манфиатдор, ки онро шахси дигар намояндагӣ мекунад, ҳақ дорад дар ҳамаи муҳокимаҳои шифоҳӣ ҳузур дошта бошад.

4. Намоянда ҳақ дорад аз номи шахси намояндагишаванда ҳама амалиёти расмиётро, ки дар ҳуҷҷати тасдиқкунандаи намояндагии ӯ пешбинӣ гардидаанд, анҷом диҳад.

Моддаи 40. Ҳатмӣ будани таъини намоянда

1. Тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмурӣ иштироккунандае, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор надорад, ўҳдадор аст дар давоми 3 рӯзи баъди талаби мақомоти маъмурӣ намояндаи худро, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад, таъин намояд.

2. Агар шахс талаботи дар қисми якуми ҳамин модда зикршударо иҷро накунад, мақомоти маъмурӣ барои равои накардани ҳуҷҷат масъулият надорад ва ин наметавонад барои безътибор дониستاني санади маъмурӣ асос шавад, ба истиснои ҳолатҳои дар қонун муқарраргардида.

Моддаи 41. Таъини ҳатмии намоянда аз ҷониби аризадиханда

1. Агар ариза аз ҷониби бештар аз 25 шахс пешниҳод гардида бошад, шахсоне, ки аризаро имзо кардаанд, дар мӯҳлати муқаррарнамудаи мақомоти маъмурӣ як намояндаеро, ки барои анҷом додани муносибатҳо бо мақомоти маъмурӣ ваколатдор аст, таъин мекунанд.

2. Танҳо шахси воқеӣ метавонад ҳамчун намоянда таъин карда шавад.

3. Дар сурати аз иҷрои ваколатҳои худ даст кашидани намоянда мақомоти маъмурӣ ба аризадихандагон барои таъини намояндаи нав мӯҳлат медиҳад.

§ 4. Рад кардан

Моддаи 42. Норовоии иштирок дар расмиёти маъмурӣ

1. Дар расмиёти маъмурӣ шахси мансабдори зерини мақомоти маъмурӣ иштирок карда наметавонад, агар:

- шахсан, бевосита ё бавосита ба оқибати қор манфиатдор бошад ё ҳолатҳои дигаре мавҷуд бошанд, ки беғаразии ўро ба шубҳа мо монанд;

- хешованди наздики тарафи манфиатдори дар парванда иштироккунанда ё хешованди наздики намояндаи он бошад;

- намояндаи тарафи манфиатдори дар парванда иштироккунанда бошад;

- пеш аз ин ҳангоми баррасии ҳамин парванда ба сифати шохид, эксперт, тарҷумон, намоянда шуда бошад;

- бо тарафи манфиатдори муқобили дар парванда иштироккунанда муносибатҳои меҳнатӣ дошта бошад;

- худаш ё узви оилааш шахси бонуфузи шахси ҳуқуқӣ, ки тарафи манфиатдор аст, бошад,

2. Шахси мансабдор ўҳдадор аст шахси мансабдори болоиро аз ҳолатҳои, ки дар қисми якуми ҳамин модда зикр шудаанд, огоҳонад ва худрадкунӣ изҳор намояд. Ариза дар бораи худрадкунӣ бо тартиби муқаррарнамудаи моддаи 42 Кодекси мазкур баррасӣ мегардад.

Моддаи 43. Ариза дар бораи радкунӣ

1. Тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмурӣ иштироккунандае, ки ба назари он барои радкунии шахси мансабдори мақомоти дар расмиёти маъмурӣ иштироккунанда асосҳо вучуд доранд, ҳақ дорад то қабули санади маъмурӣ ба ӯ дар шакли хаттӣ радкунӣ изҳор намояд.

2. Ариза дар бораи радкунӣ бояд асоснок бошад.

3. Ариза дар бораи радкунӣ, масъалаи радкунӣ ё худрадкуниро роҳбари шахси мансабдоре, ки ба ӯ радкунӣ изҳор шудааст, баррасӣ ва ҳал мекунад, вале дар сурати набудани номбурда, ин амалро роҳбари мақомоти болоӣ ба ҷо меорад.

4. Масъалаи радкунии шахси мансабдореро, ки ба ҳаёти мақомоти коллегиялӣ дохил мешавад, мақомоти коллегиялӣ бе иштироки ин шахси мансабдор ҳал менамояд.

5. Тарафи манфиатдоре, ки дар расмиёти маъмурӣ иштирок мекунад, ӯҳдадор аст ариза дар бораи радкуниро дар давоми 2 рӯзи баъди ба ӯ маълум гардидани ҳолате, ки барои радкунӣ асос мебошад, пешниҳод кунад.

§ 5. Мӯҳлатҳо дар расмиёти маъмурӣ

Моддаи 44. Мӯҳлат дар расмиёти маъмурӣ ва тартиби барқарор намудани мӯҳлати гузаронидашуда

1. Ҳангоми ҳисоби мӯҳлат дар расмиёти маъмурӣ тартиби муқаррарнамудаи моддаҳои 109-114 Кодекси муҳофизатии граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегардад.

2. Агар тарафи манфиатдор ӯҳдадор бошад, ки мӯҳлати муқарраргардидаро риоя кунад, мӯҳлати зикршуда танҳо аз рӯзи ба тарафи манфиатдор додани ҳуҷҷатҳои дахлдор ё иттилоот, ё ки наشري расмӣ ин иттилоот оғоз мегардад.

3. Мӯҳлати гузарондашуда бояд барқарор карда шавад, агар тарафи манфиатдор мӯҳлати муқаррарнамудаи қонун ё мақомоти маъмуриро бо сабабҳои узрнок гузаронда бошад.

4. Тарафи манфиатдор дар мавриди барқарор намудани мӯҳлати гузарондашуда на дертар аз 15 рӯз баъди бартараф кардани ҳолатҳое, ки дар қисм сеюми ин модда зикр шудаанд, бо аризаи хаттӣ ба мақомоти маъмурӣ муроҷиат менамояд. Ба ариза бояд ҳуҷҷатҳо ва маводи дахлдоре, ки вучуд доштани сабабҳои узрнок гузарондани мӯҳлатро тасдиқ мекунанд, замима карда шаванд.

5. Мақомоти маъмурӣ аризаро дар бораи барқарор намудани мӯҳлати гузарондашуда дар давоми 5 рӯз баррасӣ мекунад ва дар асоси натиҷаҳои он дар бораи қонсӣ гардонидан ё рад намудани қонсӣгардонии ариза санади маъмурӣ қабул мекунад.

Моддаи 45. Иштироки тарафи манфиатдор дар расмиёти маъмурӣ

1. Мақомоти маъмурӣ ҳуқуқ дорад тарафи манфиатдорро дар асоси аризааш барои иштирок дар расмиёти маъмурӣ ҷалб намояд, дар ҳолатҳои

муқаррарнамудаи қонун бошад, вазифадор аст иштироки онро дар расмиёти маъмурӣ таъмин кунад.

2. Агар аз санади маъмурӣ вазъи ҳуқуқии тарафи манфиатдор вазнин гардад, мақомоти маъмурӣ вазифадор аст онро дар бораи вақт ва макони гузаронидани расмиёти маъмурӣ барои иштирок намудан дар расмиёти маъмурӣ огоҳ кунад (*Қонуни ҶТ аз 28.12.2012 № 929*).

3. Агар микдори иштирокчиёни расмиёти маъмурӣ аз 50 нафар зиёд бошад, мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад ба ҷойи алоҳида хабардор кардани ҳар яки онҳо тибқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи 18 Кодекси мазкур дар бораи расмиёти маъмурӣ хабари расмӣ интишор намояд.

4. Хабар дар бораи расмиёти маъмурӣ бояд инҳоро дар бар гирад:

- ном ва суроғай мақомоти маъмуриё, ки дар он расмиёти маъмурӣ анҷом дода мешаванд;

- сана ва вақти оғози муҳокима;

- шарҳи мухтасари мавзӯи расмиёти маъмурӣ;

- фамилия, ном, номи падари тарафи манфиатдори дар муҳофизат иштироккунанда;

- мӯҳлати қабули санади маъмурӣ.

5. Дар ҳолатҳои таъхирнопазир, хангоме ки ба таъхир гузоштани қабули санади маъмурӣ метавонад ба манфиатҳои давлат, ҷомеа ё шахс зарари ҷиддӣ расонад, мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад дар бораи қабули санади маъмурӣ бе риояи талаботи қисмҳои яқум, дуҷум ва сеҷуми ин модда қарори асоснок қабул кунад.

Моддаи 46. Таҳқиқи ҳолатҳои парванда

1. Мақомоти маъмурӣ ўҳдадор аст дар чараёни расмиёти маъмурӣ ҳама ҳолатҳои оғоз, ки барои парванда аҳамият доранд, таҳқиқ намояд ва дар асоси арзёбӣ ва муқоисаи ин ҳолатҳо тибқи қонун қарор қабул кунад.

2. Ҳамчун асос барои қабули санади маъмурӣ ба эътибор гирифтани ҳолатҳо ё далелҳои, ки мақомоти маъмурӣ тибқи тартиби муқарраргардида таҳқиқ накардааст, мумкин нест.

3. Тарафи манфиатдор ўҳдадор аст танҳо дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонун ба мақомоти маъмурӣ ҳозир шавад ва нишондод диҳад.

Моддаи 47. Ваколати мақомоти маъмурӣ дар таҳқиқи далелҳо дар чараёни расмиёти маъмурӣ

Бо назардошти ҳолатҳои парванда мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад:

- ҳуҷҷатҳои талаб намояд;

- маълумот ҷамъоварӣ намояд;

- тарафи манфиатдорро шунавад;

- ҷосро, ки ба қабули санади маъмурӣ вобаста аст, аз назар гузаронад;

- экспертиза (ташхис) таъин намояд;
- ҳуҷҷатҳо ва санадҳои заруриро истифода барад;
- бо мақсади ҷамъоварӣ, таҳқиқ ва баҳодиҳии далелҳо дигар чораҳои пешбиниамудаи қонунро истифода намояд.

Моддаи 48. Ҳуқуқи тарафи манфиатдор ҳангоми таҳқиқи далелҳо

1. Тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмури иштироккунанда ҳақ дорад далелҳо ва инчунин дархости таҳқиқи далелҳоро пешниҳод намояд.

2. Мақомоти маъмури дар давоми 2 рӯз доир ба дархост яке аз қарорҳои зеринро қабул менамояд:

- дар бораи қонё гардонидани дархост;
- дар бораи рад намудани дархост;
- дар бораи қисман қонё гардонидани дархост.

Моддаи 49. Ҳуқуқи шинос шудан бо маводи расмиёти маъмури

1. Тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмури иштироккунанда ҳақ дорад, ба истиснои ҳуҷҷатҳо ва маводи марбут ба таҳияи санади маъмури, ки хислати дохилидоравӣ доранд, бо маводи расмиёти маъмури шинос шавад.

2. Ба тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмури иштироккунанда маводи парванда, ки дорои сирри давлатӣ, тижоратӣ ё шахсӣ мебошанд, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонун пешниҳод карда намешавад.

3. Тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмури иштироккунанда бо маводи расмиёти маъмури дар мақомоти маъмури, ки расмиёти маъмуриро анҷом медиҳад, шинос мешавад.

4. Тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмури иштироккунанда ҳақ дорад дар мавриди талаб карда гирифтани нусхаи ҳуҷҷатҳои расмиёти маъмури дархост пешниҳод намояд. Тарафи манфиатдори дар расмиёти маъмури иштироккунанда метавонад аз ҳуҷҷатҳо ва дигар маводе, ки дорои сирри давлатӣ, тижоратӣ ё шахсӣ мебошанд, танҳо дар ҳолатҳое, ки бевосита дар қонун пешбинӣ гардидаанд ё дар асоси қарори суд нусха бардорад.

5. Мақомоти маъмури наметавонад барои гирифтани нусхаҳои ҳуҷҷатҳо ё дигар мавод, инчунин фиристодан бо почта, ба ғайр аз ҷаброни хароҷоти анҷомдодааш, ягон подошпулӣ муқаррар намояд ё монеаи дигаре ба вучуд орад.

Моддаи 50. Қабули қарор

1. Санади маъмури, ки ба манфиати шахсони сеюм дахл намекунад, бояд дар давоми 15 рӯзи баъди пешниҳоди аризаи маъмури қабул карда шавад, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

2. Мақомоти маъмури дар мӯҳлати як моҳ баъди пешниҳоди аризаи маъмури санади маъмури қабул менамояд, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

3. Мақомоти маъмурӣ дар мӯҳлати ду моҳ баъди пешниҳоди ариза санади меъёрии ҳуқуқии маъмуриро қабул менамояд, агар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

4. Агар чиҳати муайян намудани ҳолатҳои барои парванда дорои аҳамияти ҷиддӣ мӯҳлате зарур бошад, ки аз мӯҳлати барои қабули санади маъмурӣ пешбиниамудаи қонун зиёд аст, мақомоти маъмурӣ дар бораи муайян намудани мӯҳлати қабули санади маъмурӣ қарор қабул мекунад.

5. Дар ҳолатҳои пешбиниамудаи қисми сеюми ин модда мӯҳлати умумии қабули санади маъмурӣ набояд аз 3 моҳ зиёд бошад.

Моддаи 51. Тартиби пешниҳоди аризаи маъмурии такрорӣ дар мавриди як масъала

1. Аризаи маъмурӣ нисбати қарори мақомоти маъмурӣ дар бораи рад кардани қабули санади маъмурӣ метавонад танҳо дар сурате пешниҳод карда шавад, ки вазъи воқеӣ ӯ ҳуқуқие, ки барои қабули санади маъмурӣ асос мебошад, ба фоидаи шахс тағйир ёфта бошад, ё ки дар сурати пеш омадани ҳолатҳои наво, ки ба қабули санади маъмурии барои аризадиханда мусоидтар сабаб мегарданд.

2. Агар дар аризаи маъмурӣ ҳолатҳои наво зикр карда нашаванд, мақомоти маъмурӣ аризаро баррасӣ накарда, дар бораи қонсӯ нагардонидани ариза санади маъмурӣ қабул менамояд. Дар санади маъмурӣ бояд санади меъёрии ҳуқуқие, ки дар асоси он қонсӯгардонии аризаи маъмурӣ рад карда шудааст, зикр карда шавад.

3. Аризаи маъмурӣ дар бораи расмиёти маъмурии такрорӣ танҳо дар сурате қабул мегардад, ки дар қараёни расмиёти маъмурӣ аризадиханда ин ҳолатҳо ӯ фактҳоро вобаста ба ҳолатҳои ба ӯ дахлнодошта пешниҳод накарда бошад.

§ 6. Расмиёти маъмурӣ дар мақомоти маъмурии коллегиялӣ

Моддаи 52. Тартиби расмиёти маъмурӣ дар мақомоти маъмурии коллегиялӣ

1. Расмиёти маъмурӣ дар мақомоти маъмурии коллегиялӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин боб анҷом дода мешавад, агар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

2. Қарор нисбати аризаи маъмурие, ки ба мақомоти коллегиялӣ пешниҳод гардидааст, танҳо аз қониби мақомоти маъмурии коллегиялӣ қабул карда мешавад, агар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад. Ба дигар мақомоти маъмурии ваколатдор фирисодани ариза ӯ баргардонидани он ба аризадиханда ҳуқуқи истисноии шахси мансабдори ваколатдори мақомоти маъмурии коллегиялӣ мебошад, агар ҳалли масъалаҳои дар он гузошташуда дар доираи ваколати ин мақомоти маъмурии коллегиялӣ бошанд.

Моддаи 53. Тартиби гузаронидани қаласа ва қабули қарор аз қониби мақомоти маъмурии коллегиялӣ

1. Дар ҷаласаи мақомоти маъмурии коллегиялӣ дар сурати ҳузур надоштани роҳбараш яке аз муовинони ӯ раисӣ мекунад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

2. Раисикунанда ҷаласаро мутобиқи рӯзнома мебарад.

3. Ба ҷаласаи мақомоти маъмурии коллегиялӣ бояд ҳама аъзои он даъват карда шаванд.

4. Ҷаласаи мақомоти маъмурии коллегиялӣ дар сурате салоҳиятдор ҳисобида мешавад, ки дар он бештар аз нисфи шумораи аъзои он иштирок дошта бошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ тартиби дигарро пешбинӣ намудаанд.

5. Қарори мақомоти маъмурии коллегиялӣ дар сурате қабулгардида ҳисобида мешавад, ки онро бештар аз нисфи шумораи аъзои дар ҷаласа ҳузурдошта дастгирӣ карда бошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ тартиби дигарро пешбинӣ намудаанд.

Моддаи 54. Протоколи ҷаласаи мақомоти маъмурии коллегиялӣ

1. Дар ҳама ҷаласаҳои мақомоти маъмурии коллегиялӣ протоколи ҷаласа тартиб дода мешавад, ки дар он бояд ин чизҳо зикр карда шаванд:

- номи мақомоти маъмурии коллегиялӣ;

- вақт ва ҷойи гузаронидани ҷаласа;

- ном, номи падар, фамилия шахси дар ҷаласа раисикунанда ва аъзои мақомоти маъмурии коллегиялӣ;

- мавзӯи баррасишаванда;

- натиҷаҳои овоздиҳӣ;

- қарори қабулгардида.

2. Протоколи ҷаласаро котиб дар давоми 3 рӯз тартиб дода, онро раисикунанда ва котиб имзо мекунанд.

§ 7. Намудҳои расмиёти маъмурӣ

Моддаи 55. Намудҳои расмиёти маъмурӣ

1. Намудҳои расмиёти маъмурӣ инҳоянд:

- расмиёти маъмурии оддӣ;

- расмиёти маъмурии расмӣ;

- расмиёти маъмурии оммавӣ.

2. Агар қонун татбиқи расмиёти маъмурии намуди дигарро пешбинӣ накунад, мақомоти маъмурӣ санади маъмуриро бо тартиби расмиёти маъмурии оддӣ таҳия менамояд.

Моддаи 56. Расмиёти маъмурӣ оддӣ

Расмиёти маъмурии оддӣ фаъолияти мақомоти маъмурӣ оид ба таҳия ва қабули санадҳои маъмурие мебошад, ки таҳқиқи ҳолатҳоро бо иштироки тарафҳои манфиатдор ва доир намудани муҳокимаи шифохиро талаб намекунад.

Моддаи 57. Расмиёти маъмурии расмӣ

1. Расмиёти маъмурии расмӣ фаъолияти мақомоти маъмурӣ оид ба таҳия ва қабули санадҳои маъмурӣ бо риояи талаботи муқаррарнамудаи параграфи 8 боби мазкур мебошад.

2. Санади маъмурӣ дар асоси расмиёти маъмурии расмӣ танҳо дар сурате қабул мегардад, ки инро бевосита қонун пешбинӣ намуда ё бо ташаббуси мақомоти маъмурӣ қабул гардида бошад.

Моддаи 58. Расмиёти маъмурии оммавӣ

Расмиёти маъмурии оммавӣ фаъолияти мақомоти маъмурӣ оид ба таҳия ва қабули санадҳои маъмурии ҳуқуқие мебошад, ки ба манфиати доираи номаҳдуди шахсон дахл мекунад.

§ 8. Расмиёти маъмурии расмӣ

Моддаи 59. Иштироки тарафи манфиатдор дар расмиёти маъмурии расмӣ

1. Мақомоти маъмурӣ ҳама тарафҳои манфиатдорро дар бораи оғози расмиёти маъмурии расмӣ хабардор менамояд, агар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

2. Рад намудани тарафи манфиатдор аз иштирок дар расмиёти маъмурӣ расмиёти маъмурии расмиро бознамедорад, агар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

3. Тарафи манфиатдор метавонад фикру мулоҳизаҳои худро дар мавриди ҳама ҳолатҳои расмиёти маъмурӣ пешниҳод намояд.

Моддаи 60. Шоҳид ва коршинос дар расмиёти маъмурии расмӣ

1. Дар чараёни расмиёти маъмурии расмӣ шоҳид вазифадор аст баёнот диҳад, коршинос бошад, хулоса пешниҳод кунад. Гирифтани баёнот ё хулоса тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси муҳофизатии граждани Чумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

2. Даст кашидан аз додани баёнот ё хулоса боиси ҷавобгари муқаррарнамудаи қонун мегардад.

3. Дар чараёни расмиёти маъмурии расмӣ тарафи манфиатдор ҳақ дорад шоҳидон, коршиносонро ҷалб намояд.

4. Ба тарафи манфиатдор бояд имкон дода шавад, ки нуктаи назари худро нисбати хулосаи коршинос ё баёноти шоҳид баён намояд.

5. Тарафи манфиатдор ҳақ дорад дар пурсиши шоҳид ё коршинос иштирок кунад, ба онҳо саволҳо диҳад, бо хулосаи хаттии коршинос шинос шавад,

ҳангоми азназаргузаронии объект, чойе, ки ба қабули санади маъмурӣ вобаста аст, ҳузур дошта бошад.

6. Ҳарочоти тарафи манфиатдор вобаста ба даъвати шоҳид ва коршинос аз ҷониби тарафи манфиатдор пардохт карда мешавад.

Моддаи 61. Муҳокимаи шифоҳӣ

1. Мақомоти маъмурӣ дар асоси далелҳое, ки ҳангоми доир намудани муҳокимаи шифоҳӣ таҳқиқ карда шудаанд, қарор қабул менамояд.

2. Тарафҳои манфиатдор бояд на камтар аз 7 рӯз қабл аз доир гардидани муҳокимаи шифоҳӣ огоҳ карда, ба муҳокимаи шифоҳӣ даъват карда шаванд.

3. Дар даъватнома, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонун, ҳуқуқи мақомоти маъмурӣ ба баррасӣ ва ҳал намудани парванда бе иштироки тарафи манфиатдор зикр карда мешавад.

4. Агар шумораи тарафҳои манфиатдор аз 50 нафар зиёд бошад, мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад тарафҳои манфиатдорро ба муҳокимаи шифоҳӣ бо роҳи хабардор намудани аризадихандае, ки имзои он дар ариза аввал аст, дастраси умум ё интишор намудани хабар дар нашрияи расмӣ даъват кунад. Дар хабарнома бояд масъалае, ки доир ба он муҳокимаи шифоҳӣ баргузор мегардад, номи мақомоти маъмуриё, ки муҳокима доир мекунад, асосҳои оғози расмиёти маъмурӣ, вақт ва ҷойи муҳокимаи шифоҳӣ зикр карда шаванд.

Моддаи 62. Тартиби гузаронидаи муҳокимаи шифоҳӣ

1. Муҳокимаи шифоҳӣ ошкоро гузаронида мешавад. Раисикунанда бо мақсади таъмини ҳифзи сирри давлатӣ, тижоратӣ ё шахсии тараф бо ташаббуси худ ё бо дархости тарафи манфиатдор ҳуқуқ дорад муҳокимаи шифоҳиро пӯшида эълон кунад.

2. Раис шахси мансабдори ваколатдори мақомоти маъмурӣ буда, муҳокимаи шифоҳиро мекушояд ва роҳбарӣ менамояд.

3. Шахсони мансабдори ваколатдори мақомоти маъмурӣ, намояндаи мақомоти болоӣ, тарафҳои манфиатдор, намояндаҳои онҳо, коршинос, шоҳидон ҳуқуқи дар муҳокимаи шифоҳӣ иштирок карданро доранд.

4. Раисикунанда ўҳдадор аст дар муҳокимаи шифоҳӣ таҳқиқи ҳолатҳоеро, ки барои парванда аҳамият доранд, таъмин намояд ва ба тарафи манфиатдор имкон диҳад, ки нуқтаи назари худро нисбати парванда изҳор намояд.

5. Тарафи манфиатдор ҳақ дорад дар мавриди ҳолатҳое, ки барои парванда аҳамият доранд, дархост изҳор намояд.

6. Риояи тартибро дар муҳокима раисикунанда таъмин менамояд. Ў ҳақ дорад огоҳ кунад, дар ҳолатҳои махсус бошад - шахсеро, ки тартибро вайрон мекунад, аз толор хорич намояд.

7. Муҳокима метавонад бе иштироки шахси аз толор хоричгардида низ идома дода шавад.

Моддаи 63. Протоколи муҳокимаи шифоҳӣ

1. Ҳангоми муҳокимаи шифоҳӣ протокол тартиб дода мешавад.
2. Дар протоколи муҳокимаи шифоҳӣ бояд ин чизҳо зикр карда шаванд:
  - мавзӯи муҳокимаи шифоҳӣ, шарҳи мухтасари аризаи пешниҳодшуда;
  - номи мақомоти маъмурӣ;
  - вақт ва ҷойи гузаронидани чаласа;
  - фамилия, ном, номи падар ва мансаби раисикунанда, тарафҳои манфиатдор, коршиносон, шохидон;
  - шарҳи мухтасари натиҷаҳои азназаргузаронии объект, ҷосе, ки ба қабули санади маъмурӣ вобаста аст.
3. Протоколи муҳокимаи шифоҳиро котиб дар мӯҳлати 3 рӯз тартиб дода, онро раисикунанда ва котиб имзо мекунанд.
4. Тарафҳои манфиатдори дар парванда иштироккунанда ҳақ доранд бо протоколи муҳокимаи шинос шаванд ва дар муддати се рӯзи баъди имзои он мулоҳизаҳои худро пешниҳод намоянд.
5. Мулоҳизаҳоро нисбати протокол раисикунанда баррасӣ менамояд ва дар сурати розӣ будан бо мулоҳизаҳо онҳоро тасдиқ мекунад, вале дар сурати розӣ набудан бо онҳо дар бораи пурра ё қисман рад кардани онҳо ба таври хаттӣ хабардор мекунад. Мулоҳизаҳо ба парванда замима карда мешаванд.

Моддаи 64. Қабули санади маъмурӣ

1. Санади маъмурӣ дар давоми 7 рӯзи баъди ба анҷом расидани муҳокимаи қабул карда мешавад, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад,
2. Тарафи манфиатдор ҳақ дорад тибқи тартиби пешбининамудаи моддаи 19 Кодекси мазкур бо санади маъмурӣ шинос шавад.

Моддан 65. Расмиёти маъмурии расмӣ, ки мақомоти маъмурии коллегиялӣ анҷом медиҳад

1. Агар расмиёти маъмурии расмӣ ба тариқи коллегиялӣ баррасӣ карда шавад, ҳама аъзои мақомоти коллегиялии маъмурӣ ҳақ доранд вобаста ба ҳолатҳои парванда саволҳо диҳанд.
2. Дар овоздиҳие, ки вобаста ба қабули санади маъмурӣ гузаронида мешавад, танҳо он аъзои мақомоти коллегиялии маъмурӣ ҳаққи иштирок кардан доранд, ки дар муҳокимаи шифоҳӣ иштирок намудаанд.

§ 9. Расмиёти маъмурии оммавӣ

Моддаи 66. Қабули санади ҳуқуқии маъмурӣ бо татбиқи расмиёти маъмурии оммавӣ

1. Санади ҳуқуқии маъмурӣ тибқи тартибе, ки ин боб муқаррар намудааст, танҳо дар ҳолате қабул мегардад, ки инро қонун бевосита пешбинӣ намояд.

2. Санади ҳуқуқии маъмурӣ бо қарори мақомоти маъмурӣ, тибқи тартибе, ки ин боб муқаррар намудааст, метавонад ҳамчунин дар ҳолате қабул гардад, ки он ба манфиатҳои доираи васеи шахсон дахл дошта бошад.

3. Дар ҳолати дар қисми дуюми ин модда зикршуда, қарорро бояд шахси мансабдори мақомоти маъмурӣ бо розигии мақомоти маъмурии болоӣ (шахси мансабдор) қабул намояд.

4. Агар қонун тартиби дигаре муқаррар накарда бошад, расмиёти маъмурии оммавӣ тибқи табиноти ин модда сурат мегиранд.

Моддаи 67. Интишори ахбор оид ба пешниҳоди ҳуҷҷатҳо барои шиносоии оммавӣ

1. Мақомоти маъмурӣ ўҳдадор аст тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур ахборро оид ба пешниҳоди ҳуҷҷатҳо барои шиносоии оммавӣ интишор намояд.

2. Дар ахбор бояд инҳо зикр карда шаванд:

- мақомоти маъмурие, ки дар он расмиёти маъмурӣ анҷом дода мешавад ва суроғай он. Агар бо маводи расмиёти маъмурӣ дар дигар мақомоти маъмурӣ низ шинос шудан мумкин бошад, онҳо ном ва суроғай ин мақомот;

- мазмуни мухтасари аризаи маъмурӣ ё (ва) қарори мақомоти маъмурӣ оид ба оғози расмиёти маъмурӣ;

- мўҳлатҳои қабули санади ҳуқуқии маъмурӣ;

- мўҳлати пешниҳоди мулоҳизаҳо ва пешниҳодҳои худ.

Моддаи 68. Номгўи ҳуҷҷатҳое, ки барои шиносоии оммавӣ аз тарафи мақомоти маъмурӣ пешниҳод карда мешаванд

1. Мақомоти маъмурӣ барои шиносоии оммавӣ бояд номгўи ҳуҷҷатҳои зеринро пешниҳод намояд:

- аризаи маъмурӣ ва ҳуҷҷатҳои ба он замимашаванда, инчунин қарори мақомоти маъмурӣ оид ба оғози расмиёти маъмурӣ;

- фикру мулоҳиза, ки ба мақомоти маъмурӣ вобаста ба ин изҳорот пешниҳод шудааст;

- номгўи ҳуҷҷатҳое, ки барои шиносоии оммавӣ пешниҳод карда мешаванд.

2. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд бо ҳуҷҷатҳои барои шиносоии оммавӣ ба мақомоти маъмурӣ пешниҳодгардида, ки дар он расмиёти маъмурии оммавӣ сурат мегиранд, бе монеа шинос шаванд. Дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонун ё бо қарори асосноки мақомоти маъмурӣ ҳуҷҷатҳои расмиёти маъмурии оммавӣ барои шиносоии оммавӣ метавонанд ҳамчунин дар дигар мақомоти маъмурӣ бо розигии он пешниҳод карда шаванд.

3. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд нусхаҳои ҳуҷҷатҳои барои шиносоии оммавӣ пешниҳодгардидаро бо ҷуброни хароҷоти тайёр кардани нусхаҳо талаб намоянд.

Моддаи 69. Тартиби пешниҳоди таклифҳо

1. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд пешниҳодҳои худро дар шакли хаттӣ дар муддати 20 рӯзи баъди барои шиносоии оммавӣ пешниҳод гардидани хабар оид ба қабули санади ҳуқуқии маъмуриӣ ё лоиҳаи санади ҳуқуқии маъмуриӣ манзур намоянд.

2. Ин ҳуқуқ бояд дар хабар оид ба пешниҳоди ҳуҷҷатҳо барои шиносоии оммавӣ зикр карда шавад.

3. Мақомоти маъмуриӣ ӯҳдадор аст дар ҳуҷҷат рӯзи бақайдгирии онро зикр намояд.

4. Мақомоти маъмуриӣ пешниҳодҳои манзурнамудаи шахсони манфиатдорро дар давоми як рӯзи баъди бақайдгирӣ ба дигар мақомоти маъмуриӣ дахлдор мефиристад.

Моддаи 70. Муҳокимаи шифоҳӣ дар расмиёти маъмуриӣ оммавӣ

Дар чараёни расмиёти маъмуриӣ оммавӣ бояд муҳокимаи шифоҳӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи моддаҳои 61-64 Кодекси мазкур баргузор карда шавад.

Моддаи 71. Қабули санади ҳуқуқии маъмуриӣ ҳангоми расмиёти маъмуриӣ оммавӣ

1. Мақомоти маъмуриӣ дар мӯҳлати на дертар аз 10 рӯзи баъди баргузор гардидани муҳокимаи шифоҳӣ санади ҳуқуқии маъмуриро қабул менамояд.

2. Санади ҳуқуқии маъмуриё, ки дар асоси расмиёти маъмуриӣ оммавӣ қабул гардидааст, бояд тибқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи 17 Кодекси мазкур ҳатман интишор карда шавад.

3. Агар дар қонун имконияти ба таъхир гузоштани қабули санади ҳуқуқии маъмуриӣ пешбинӣ гардида бошад, мақомоти маъмуриӣ ба таъхир гузоштани қабули ин санади ҳуқуқии маъмуриро пешакӣ эълон мекунад.

БОБИ 4. ИҶРОИ САНАДИ МАЪМУРИӢ

Моддаи 72. Мақомоти маъмуриӣ ваколатдоре, ки санади ҳуқуқии маъмуриро барои иҷроиш равон мекунад

1. Санади маъмуриро мақомоти маъмуриё, ки онро қабул намудааст, иҷро мекунад, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

2. Мавриди иҷро қарор додани санади маъмуриӣ бо супориши мақомоте, ки санади маъмуриро қабул намудааст, метавонад аз ҷониби мақомоти маъмуриӣ поёнӣ ё дигар мақомоти маъмуриӣ сурат гирад. Дар ин ҳолат талаботи боби 1 Кодекси мазкур нисбат ба расонидани ёрии ҳуқуқӣ аз тарафи мақомоти маъмуриӣ татбиқ мегардад.

3. Мақомоти маъмуриӣ метавонад ваколатро оид ба гардиши иҷрои санади маъмуриӣ якдафъаина ё ба мӯҳлати муайян ба дигар мақомоти маъмуриӣ вогузор

намояд, агар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

4. Ҳуқуқи мавриди иҷро қарор доданро танҳо шахси мансабдоре дорад, ки мавриди иҷро қарор додани санади маъмуриро вазифаи хизматиаш ба зиммаи ӯ вогузор намудааст.

Моддаи 73. Тартиби гардиши иҷрои санади маъмури

1. Мақомоти маъмурии масъул оид ба мавриди иҷро қарор додан ӯҳдадор аст, ки ваколатҳои бо қонун ба зиммааш вогузоршударо танҳо дар доираи, ки барои таъмини мавриди иҷро қарор додани санади маъмури заруранд, анҷом диҳад.

2. Ваколатҳои мақомоти маъмурии масъул оид ба мавриди иҷро қарор додани санади маъмури метавонанд аз ҷониби мақомоти маъмурии болоӣ маҳдуд карда шаванд.

Моддаи 74. Боздоштани иҷрои санади маъмури

Бо дархости тарафи манфиатдор мақомоти маъмури ӯҳдадор аст, ки иҷрои санади маъмуриро дар ҳолатҳои зерин боздорад:

- ғавти шахс ё азнавташкилдихии шахси ҳуқуқӣ, агар ин муносибати ҳуқуқӣ ворисияти ҳуқуқиро раво донад;

- бо тартиби суди мавриди баҳс қарор додани санади маъмури, дар ҳолате, ки чунин баҳсро қонун иҷозат диҳад;

- пешниҳоди шикояти маъмури ба мақомоти маъмури нисбати санади маъмури.

Моддаи 75. Мӯҳлатҳои боздоштани иҷрои санади маъмури

1. Иҷрои санади маъмури дар ҳолатҳои зерин боздошта мешавад:

- дар ҳолатҳои пешбининамудаи банди 1 моддаи 74 Кодекси мазкур то муайян намудани вориси ҳуқуқии шахс;

- дар ҳолатҳои пешбининамудаи бандҳои 2 ва 3 моддаи 74 Кодекси мазкур, то эътибори қонунӣ пайдо кардани қарори суд ё таъиноти суд дар бораи рад кардани қонсгардонии даъво ё қарори мақомоти маъмури дар бораи рад кардани қонсгардонии шикояти маъмури.

2. Иҷрои санади маъмури бо ташаббуси мақомоти маъмури баъди бартараф гардидани ҳолатҳое, ки боиси боздоштани он гардидаанд, барқарор карда мешавад.

Моддаи 76. Ба таъхир андохтани иҷрои санади маъмури

Дар сурати мавҷуд будани ҳолатҳое, ки дар натиҷаи онҳо иҷрои таъхирнопазири санади маъмури имконпазир нест, мақомоти маъмури, ки санади маъмуриро қабул кардааст, метавонад иҷрои ин санадро ба мӯҳлати то як моҳ ба таъхир андозад.

Моддаи 77. Қатъ памудани иҷрои санади маъмури

Мақомоти маъмуриё, ки санади маъмуриро қабул кардааст, иҷрои онро дар ҳолатҳои фавти шахс ё барҳамдиҳии шахси ҳуқуқие, ки нисбати ӯ санади маъмури қабул гардидааст, қатъ менамояд.

Моддаи 78. Мӯҳлати иҷрои санади маъмури

1. Санади маъмури дар муддати як моҳи баъд аз қабул гардидани бояд ба иҷро расонида шавад. Мақомоти маъмури дар ҳолатҳои мавҷуд будани сабабҳои узрнок метавонад мӯҳлати иҷрои санади маъмуриро дароз намояд.

2. Дар сурати боздоштани иҷрои санади маъмури тибқи моддаи 15 Кодекси мазкур чараёни мӯҳлати иҷро то муқаррар гардидани ҳолатҳосе, ки асоси боздоштан гардидаанд, боздошта мешавад.

3. Дар сурати ба таъхир андохтани иҷрои санади маъмури тибқи моддаи 76 Кодекси мазкур чараёни мӯҳлати иҷро то гузаштани мӯҳлати ба таъхир аъдохтаи боздошта мешавад.

4. Барои иҷрои намудҳои алоҳидаи санадҳои маъмури қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад мӯҳлатҳои дигарро муқаррар кунад.

5. Талаботи ин модда дар ҳолати қасдан вайрон кардани мӯҳлати иҷрои санади маъмури аз ҷониби мақомоти маъмури татбиқ карда намешавад.

Моддаи 79. Ҳатмӣ будани иҷрои талаботи мақомоти маъмури ваколатдор

1. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ӯҳдадоранд талаботи қонунии мақомоти маъмури ваколатдорро дар мавриди иҷрои санади маъмури иҷро кунанд.

2. Агар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре муқаррар накарда бошанд, шахс ҳақ дорад аз иҷрои талаботе, ки бо иҷрои санади маъмури вобаста аст, саркашӣ намояд, ба шарте, ки ин ҳилофи ӯҳдадорихосе бошад, ки қонун ба зиммаи ӯ воғузур намудааст, ё боиси ошкор гардидани сирри давлатӣ, тижоратӣ ё шахсӣ шавад, ки ӯҳдадорию риояи онро қонун ба зиммаи ӯ гузоштааст.

Моддаи 80. Қарор оид ба таъмини иҷро

1. Мақомоти маъмури бо мақсади иҷрои санади маъмури метавонад нисбати дигар шахсон ягон амали пешбининамудаи қонунро танҳо дар сурати қабул гардидани қарор дар бораи таъмини иҷро анҷом диҳад.

2. Қарор дар бораи таъмини иҷро дар шакли хаттӣ, ба истиснои асосҳосе, ки дар қисми дуюми моддаи 81 Кодекси мазкур омадааст, таҳия мегардад ва санади маъмури мебошад.

3. Қарор дар бораи таъмини иҷро метавонад дар дохили матни санади маъмуриё, ки бояд иҷро гардад, зикр шуда бошад.

4. Дар қарор дар бораи таъмини иҷро бояд санади маъмуриё, ки чиҳати иҷрои он қарор қабул гардидааст, зикр карда шавад.

5. Дар қарор дар бораи таъмини иҷро бояд воситаи барои таъмини иҷро истифодашавандае, ки моддаи 84 Кодекси мазкур пешбинӣ намудааст, зикр карда шавад.

6. Дар сурати ғакриимкон будани истифодаи як воситаи таъмини иҷро бояд санади маъмурӣ дар бораи истифодаи дигар воситаи иҷро қабул карда шавад.

7. Дар қарор дар бораи таъмини иҷро бояд андозаҳо ва тартиби ҷуброни хароҷот зикр карда шавад. Мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад мутобиқ ба амалҳое, ки бо мақсади иҷрои санади маъмурӣ анҷом додааст, минбаъд андозаи хароҷотро тағйир диҳад.

Моддаи 81. Расмиёти маъмурӣ вобаста ба қабули қарор дар бораи таъмини иҷро

1. Нисбати расмиёти маъмуриёе, ки бо қабули қарор дар бораи таъмини иҷро вобаста мебошад, талаботи муқаррарнамудаи моддаҳои 44-48 Кодекси мазкур истифода намегарданд.

2. Дар ҳолатҳои таъхирнопазир, ҳангоме ки ба амнияти давлат ё ҷамъият, саломатии аҳоли, ҳаёти одамон хатар таҳдид менамояд, қарор дар бораи таъмини иҷро метавонад дар шакли шифоҳӣ, тибқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи 12 Кодекси мазкур қабул гардад.

Моддаи 82. Мӯҳлати иҷрои ихтиёрии санади маъмурӣ

1. Ба шахсе, ки нисбати ӯ воситаи таъмини иҷро истифода мегардад, бояд барои иҷрои ихтиёрии санади маъмурӣ мӯҳлат дода шавад.

2. Мақомоти маъмурӣ ӯҳдадор аст аниқ муайян намояд, ки иҷрои кадом амал бо мақсади иҷрои санади маъмурӣ ба шахс супурда мешавад.

3. Нисбати шахсе, ки талаботи санади маъмуриро дар мӯҳлати муқарраргардида иҷро кардааст, воситаи таъмини иҷро истифода карда намешавад. Талаботи дахлдорро дар мӯҳлати муқарраргардида иҷро намудани шахс барои аз зътибор соқит дониستاني қарор дар бораи иҷро асос мебошад.

Моддаи 83. Ҷуброни хароҷоти вобаста ба иҷрои санади маъмурӣ

Ба зиммаи шахсе, ки мӯҳлати барои иҷрои ихтиёрии санади маъмурӣ муқаррарнамудаи мақомоти маъмуриро гузаронидааст, ҷуброни хароҷоти санади маъмурӣ гузошта мешавад, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре муқаррар накарда бошад.

Моддаи 84. Воситаҳои таъмини иҷрои санади маъмурӣ

1. Мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад баъди гузаштани мӯҳлате, ки ба шахс барои иҷрои ихтиёрии санади маъмурӣ муайян намудааст, бо мақсади иҷрои санади маъмурӣ яке аз воситаҳои зерини таъмини иҷро истифода намояд:

- вогузор кардани иҷрои санади маъмурӣ ба шахси дигар;
- ҷарима.

2. Мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад танҳо воситаи таъмини иҷрои дар қарор дар бораи таъмини иҷро пешбинигардидаро истифода намояд.

3. Истифодаи воситаи таъмини иҷро бояд баъди иҷрои санади маъмурӣ қатъ карда шавад.

Моддаи 85. Вогузор кардани иҷрои санади маъмурӣ ба шахси дигар

1. Агар ба шахси дигар вогузор кардани иҷрои санади маъмурӣ имконпазир бошад, мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур иҷрои санадро ба шахси дигар вогузор кунад.

2. Ба шахсе, ки иҷрои санади маъмурӣ ба ӯ вогузор карда мешавад, хароҷоти иҷроро ҳамон мақомоти маъмурӣ чуброн менамояд. Мақомоти маъмурӣ ин хароҷотро мутобиқи қонун ё санади меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҳисоби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии дахлдор чуброн менамояд.

Моддаи 86. Таъмини иҷро бо ҷарима

1. Агар санади маъмурӣ ба зиммаи шахс ӯҳдадорӣ иҷрои амали муайян ё худдорӣ намудан аз содир намудани амали муайянро вогузор намояд ва ӯ ин ӯҳдадориро иҷро накунад, ба шахс метавонад ҷарима баста шавад.

2. Маблағи ҷарима бояд бо қарор дар бораи таъмини иҷро ба андозае, ки Кодекси Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ муқаррар намудааст, муайян карда шавад.

3. Барои иҷро накардани ӯҳдадорӣ дар мавриди пардохти ҷарима шахс ба ҷавобгарии маъмурӣ кашида мешавад.

Моддаи 87. Заминаҳои иҷрои маҷбурии санади маъмурӣ дар шакли пардохти пулӣ

1. Санади маъмуриё, ки ба зиммаи шахс ӯҳдадорӣ пардохтани маблағи муайянро вогузор мекунад, дар асоси варақаи иҷроия мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро карда мешавад.

2. Санади маъмуриё, ки ба зиммаи шахс ӯҳдадорӣ пардохтани маблағи муайянро вогузор мекунад, бо тартиби маҷбурии иҷро карда мешавад, агар он дар шакли хаттӣ бо риояи талаботи моддаи 13 Кодекси мазкур қабул гардида, шахс хаттӣ огоҳонида шуда бошад. Талаботи моддаи 86 Кодекси мазкур нисбати ин намуди иҷро истифода намегарданд.

Моддаи 88. Шикоят кардан аз болои қарор дар бораи таъмини иҷро

1. Тарафи манфиатдор тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур, аз болои қарор дар бораи таъмини иҷро шикоят оварда метавонад.

2. Агар воситаи таъмин ва мӯҳлати иҷро, ки бо қарор дар бораи таъмини иҷро муқаррар гардидааст, бевосита аз санади маъмурии бо мақсади иҷрои он қабулгардида, барояд, аз болои ин қарор танҳо яқҷоя бо санади маъмурии дахлдор шикоят кардан мумкин аст.

БОБИ 5. МУРОФИАИ РАСМИЁТИ МАЪМУРӢ ДАР ДОХИЛИ МАҚОМОТИ МАЪМУРӢ ВОБАСТА БА ШИКОЯТИ МАЪМУРӢ АЗ БОЛОИ САНАДИ МАЪМУРӢ

(Қонуни ҶТ аз 28.12.2012 № 929)

Моддаи 89. Ҳуқуқл шикоят кардан аз болои санади маъмури

1. Тарафи манфиатдор аз болои санади маъмурие, ки мақомоти маъмури қабул намудааст, ҳақ дорад шикоят оварад.

2. Аз тарафи мақомоти маъмури вайрон кардани мӯҳлати муқарраргардидаи қабули санади маъмури рад намудани қабули санади маъмури эътироф карда мешавад ва аз болои он бо тартиби муқаррарнамудаи ҳамин боб шикоят карда мешавад.

Моддаи 90. Мақомоти маъмурие, ки шикояти маъмуриро баррасӣ менамояд

1. Шикояти маъмуриро мақомоти маъмурие, ки санади маъмуриро қабул намудааст, дар сурати доштани роҳбари шахси мансабдор, ё воҳиди сохтори санади маъмуриро қабулнамуда, баррасӣ ва ҳал менамояд, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

2. Аз болои санади маъмурие, ки шахси мансабдори роҳбарикунандаи мақомоти маъмури қабул кардааст, ба мақомоти маъмури болоӣ шикоят карда мешавад.

3. Аризадиҳанда барои хифзи ҳуқуқ ё озодиҳои поймолгардидааш ҳуқуқ дорад бидуни муроҷиат ба мақомоти маъмури бо шикоят ба суд муроҷиат кунад.

Моддаи 91. Саршавии расмиёти маъмури вобаста ба шикояти маъмури

1. Расмиёти маъмури тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин боб танҳо дар сурати пешниҳоди шикояти маъмури ва ба қайд гирифтани он оғоз карда мешавад.

2. Шикояти маъмури бояд дар шакли хаттӣ тартиб дода шавад ва ба талаботи Кодески мазкур ҷавобгӯ бошад.

Моддаи 92. Тартиби баррасии шикояти маъмури

Расмиёти маъмури вобаста ба шикояти маъмури бо тартиби расмиёти маъмури расмӣ, ки дар боби 3 Кодекси мазкур зикр шудааст, ба ғайр аз истисноҳои дар ин боб зикршуда анҷом дода мешавад.

Моддаи 93. Баррасӣ ва ҳалли шикояти маъмури аз ҷониби мақомоти маъмури коллегиялӣ

Ҳангоми баррасӣ ва ҳалли шикояти маъмури аз ҷониби мақомоти маъмури коллегиялӣ низ тартиби муқаррарнамудаи боби 3 Кодекси мазкур истифода карда мешавад.

Моддаи 94. Мӯҳлати пешниҳоди шикояти маъмури аз болои санади маъмури

1. Шикояти маъмурӣ бояд дар давоми як моҳи баъди эътибори қонунӣ пайдо намудани санади маъмурӣ пешниҳод карда шавад, агар қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад

2. Дар сурати гузарондани мӯҳлате, ки барои пешниҳод кардани шикоят аз болои санади маъмурӣ муқаррар карда шудааст ва агар ин мӯҳлат бо сабабҳои узрнок гузаронида шуда бошад, вале аз 1 сол зиёд набошад, он бояд барқарор карда шавад.

Моддаи 95. Мазмуни шикокти маъмурӣ

1. Дар шикояти маъмурӣ бояд зикр карда шаванд:

- номи мақомоти маъмуриё, ки ба он шикояти маъмурӣ пешниҳод карда мешавад;

- фамилия, ном, номи падар ва суроғи шахсе, ки шикояти маъмуриро пешниҳод мекунад;

- номи мақомоти маъмуриё, ки аз санади маъмурӣ ё амалҳои он шикоят оварда мешавад;

- номи санади маъмуриё, ки ба он шикоят оварда мешавад;

- моҳияти талабот;

- ҳолатҳое, ки талабот ба онҳо асос ёфтааст;

- намуди расмиёти маъмурӣ барои баррасии шикояти маъмурӣ;

- номгуӣ ҳуҷҷатҳое, ки ба шикояти маъмурӣ замима гардидаанд.

2. Агар ба шахси шикояти маъмурӣ оварда санади маъмурӣ супурда шуда бошад, нусхаи он ба шикояти маъмурӣ замима карда мешавад.

Моддаи 96. Рад кардани баррасии шикояти маъмурӣ

1. Мақомоти маъмурӣ шикояти маъмуриро баррасӣ намекунад, агар:

- ҳалнома ё таъиноти суд дар бораи аз даъво даст кашидани даъвогар оид ба ҳамон мавзӯи баҳс, дар бораи даъворо эътироф намудани ҷавобгар ё тасдиқи созиши оптии тарафҳо мавҷуд бошад;

- парванда дар бораи баҳси байни ҳамон тарафҳо, доир ба ҳамон мавзӯъ ва ҳамон асос дар муҳофизати судӣ бошад;

- қарори ин мақомот ё мақоми маъмурии болоӣ доир ба ҳамин масъала мавҷуд бошад;

- дар мақомоти маъмурии болоӣ расмиёти маъмурӣ доир ба ҳамин шикояти маъмурӣ дар баррасӣ бошад;

- баррасии шикояти маъмурӣ дар тобеияти мақомоти маъмурӣ набошад;

- шикояти маъмурӣ аз ҷониби шахсе пешниҳод шуда бошад, ки ба пешниҳоди чунин шикояти маъмурӣ ҳуқуқ надорад;

- мӯҳлате, ки қонун барои пешниҳоди шикояти маъмурӣ муқаррар намудааст, гузашта бошад;

- шикоятдиҳанда то баррасии ариза вафот карда бошад ё шахси ҳуқуқӣ барҳам хӯрда бошад.

2. Мақомоти маъмуриёӣ ўҳдадор аст то қабули қарор дар бораи рад кардани баррасии шикояти маъмуриёӣ ба шахси шикояти маъмуриёӣ оварда имконият диҳад, ки нуқтаи назари худро доир ба масъалаи зикршуда пешниҳод намояд (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

Моддаи 97. Мўҳлати баррасии шикояти маъмуриёӣ

1. Мақомоти маъмурии ваколатдор ўҳдадор аст, ки шикояти маъмуриёӣ баррасӣ намояд ва дар мўҳлати як моҳ қарори дахлдор қабул кунад, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

2. Дар ҳолатҳои пешбиниамудаи қонун, агар барои муқаррар намудани ҳолатҳои, ки барои парванда аҳамияти ҷиддӣ доранд, мўҳлате зарур бошад, ки аз мўҳлати барои баррасии шикояти маъмуриёӣ муқаррарнамудаи қонун зиёд аст, мақомоти маъмуриёӣ ҳақ дорад дар бораи дароз кардани мўҳлати баррасии шикояти маъмуриёӣ қарори асоснок қабул намояд.

3. Мақомоти маъмуриёӣ ўҳдадор аст, ки қарори дар қисми дуюми ин модда зикршударо на дертар аз 7 рӯз баъди оғози расмиёти маъмуриёӣ қабул кунад ва дар ин бора феврал шахси шикояти маъмуриёӣ овардари оғох намояд.

4. Мўҳлати баррасии шикояти маъмуриёӣ метавонад на бештар аз як моҳ дароз карда шавад, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

Моддаи 98. Боздоштани амали санади маъмуриёӣ дар сурати овардани шикоятм маъмуриёӣ

1. Амали санаде, ки аз он шикоят оварда шудааст, аз лаҳзаи ба қайд гирифтани шикояти маъмуриёӣ боздошта мешавад, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

2. Амали санади маъмуриёӣ боздошта намешавад, агар:

- ин боиси хеле зиёд шудани хароҷоти мақомоти маъмуриёӣ гардад;

- он санади маъмуриёӣ бошад, ки вобаста ба ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ қабул гардидааст;

- он дар вақти ҳолати фавқулодда ё ҳарбӣ дар асоси қонуни дахлдор қабул гардида бошад;

- ба таъхир гузоштани иҷрои он барои тартиботи ҷамъиятӣ ё амният таҳдиди ҷиддӣ ба вучуд оварад.

3. Тарафи манфиатдор тибқи тартиби муқарраргардида ҳақ дорад, ки дар мавриди барқарор намудани амали санади маъмуриёӣ боздошташуда ба мақомоти маъмуриёӣ дархост пешниҳод кунад.

Моддаи 99. Ҳуқуқи тағйир додан, безътибор донистан ё аз эътибор соқит дониستاني санади маъмури

1. Пешниҳоди шикоятӣ маъмури ҳуқуқи мақомоти маъмуриро, ки санади маъмуриро қабул намудааст, ба тағйир додан, безътибор донистан ё аз эътибор соқит дониستاني он тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур маҳдуд намесозад.

2. Дар сурати тағйир додан, безътибор донистан ё аз эътибор соқит дониستاني санади маъмури мақомоти маъмури ўҳдадор аст, ки дар муддати 5 рӯз мақомоти маъмуриро, ки шикоятӣ маъмуриро баррасӣ мекунад, дар ин бора огоҳ намояд.

Моддаи 100. Уҳдадорию қабули санади маъмури

1. Агар шикоятӣ маъмури вобаста ба вайрон кардани мўҳлати барои қабули санади маъмури муқарраргардида оварда шуда бошад, овардани шикоятӣ маъмури ўҳдадорию мақомоти маъмури дахлдорро дар мавриди қабули санади маъмури, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонун, бознамедорад.

2. Дар сурати қабули санади маъмури аз ҷониби мақомоти маъмури дахлдор расмиёти маъмури доир ба шикоятӣ маъмури бо сабаби қабул нагардидани санади маъмури бояд қатъ карда шавад, агар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

Моддаи 101. Давом додани расмиёти маъмури дар сурати тағйир додан ё аз эътибор соқит дониستاني санади маъмури

Дар сурати тағйир додан ё аз эътибор соқит дониستاني санади маъмури мақомоти маъмури, ки санади маъмури ба он шикоятгояро қабул намудааст, бо талаби тарафи манфиатдор, ки мехоҳад санади маъмури тағйирдодашуда ё аз эътибор соқит доништашударо безътибор доништа шавад, бояд баррасии шикоятӣ маъмуриро давом диҳад.

Моддаи 102. Даст кашидан аз шикоятӣ маъмури

1. Шахсе, ки шикоятӣ маъмуриро овардааст, то аз ҷониби мақомоти маъмури қабул гардидани қарор ҳақ дорад аз шикоятӣ маъмури даст кашад.

2. Даст кашидан аз шикоятӣ маъмури бояд дар шакли хаттӣ изҳор карда шавад. Ҳангоми муҳокимаҳои шифоҳӣ тарафи манфиатдор ҳақ дорад аз шикоятӣ маъмури даст кашидани худро изҳор намояд ва ин амал ба протокол ворид карда мешавад.

Моддаи 103. Доираи расмиёти маъмури вобаста ба шикоятӣ маъмури

1. Мақомоти маъмури, ки шикоятӣ маъмуриро баррасӣ менамояд, шикоятӣ маъмуриро дар доираи талаботи дар он зикршуда баррасӣ мекунад, агар санадҳои ҳуқуқии маъмури Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошанд.

2. Дар сурати имконнопазир будани қабули қарор танҳо нисбати қисми санади маъмурие, ки аз болои он шикоят пешниҳод шудааст, мақомоти маъмурие, ки шикояти маъмуриро бо розигии хаттии аризадиҳанда баррасӣ менамояд, нисбати санади маъмури дар мачмӯъ қарор қабул мекунад, вале дар сурати розӣ набудани ин шахс дар бораи баррасӣ накардани шикояти маъмури қарор қабул менамояд.

Моддаи 104. Иштироки мақомоти маъмурии санади маъмуриро қабулкарда дар расмиёти маъмури вобаста ба шикояти маъмури

1. Мақомоти маъмурие, ки ваколлати баррасии шикоятро дорад, дар давоми 5 рӯзи баъди бақайдгирӣ нусхаи шикояти маъмуриро бо замимаи ҳуҷҷатҳо ба мақомоти маъмурие, ки санади маъмуриро қабул намудааст, мефиристад.

2. Мақомоти маъмурие, ки санади маъмурии аз болои он шикоят овардашударо қабул кардааст, ӯҳдадор аст дар давоми 5 рӯзи баъди гирифтани нусхаи шикояти маъмури ба мақомоти маъмурие, ки шикоятм маъмуриро баррасӣ мекунад, ҳамаи маводи расмиёти маъмуриро вобаста ба ин санади маъмури ва хулосаи хаттиро дар бораи шикояти маъмури пешниҳод кунад.

3. Мақомоти маъмурии санади маъмуриро қабулкарда хангоми расмиёти маъмури тамоми ҳуқуқҳо ва ваколлатҳои тарафи манфиатдорро дорост, агар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

4. Мақомоти маъмурие, ки санади маъмуриро қабул кардааст, дар расмиёти маъмури бояд ҳамчун намоянда ҳамон шахси мансабдори ҳамин мақомотро пешниҳод намояд, ки ҳуқуқи қабули санади маъмуриро дорад.

5. Дигар шахси мансабдори ин мақомоти маъмури метавонад танҳо бо розигии мақомоти маъмурие, ки шикояти маъмуриро баррасӣ менамояд, намоянда шавад.

Моддаи 105. Пешниҳод кардани иттилооти иловагӣ аз ҷониби тарафҳои манфиатдор

Тарафе, ки шикояти маъмуриро пешниҳод кардааст, инчунин дигар тарафи манфиатдор иттилооти иловагии бо парванда алоқамандро ва дертар аз 5 рӯз то гузаронидани муҳокимаҳои шифоҳӣ пешниҳод мекунад, агар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

Моддаи 106. Шиносоӣ бо маводи расмиёти маъмури

1. Тарафҳои дар расмиёти маъмури иштироккунанда мутобиқи моддаи 48 Кодекси мазкур бо маводи расмиёти маъмури шинос мешаванд.

2. Мақомоти маъмурие, шикояти маъмуриро баррасӣ мекунад, ӯҳдадор аст, ки бо ташаббуси худ ё бо дархости яке аз тарафҳои иттилооти дорои сирри давлатӣ, тижоратӣ ё шахсиро ба тарафҳои манфиатдор надихад, агар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

Моддаи 107. Тартиби баргузор кардани муҳокимаи шифоҳӣ

Муҳокимаи шифоҳӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи боби 3 Кодекси мазкур баргузор карда мешавад.

Муҳокимаи шифоҳӣ ошкоро гузаронида мешавад, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

Моддаи 108. Баррасӣ ва ҳалли шикояти маъмурӣ бе муҳокимаи шифоҳӣ

Агар ҳама тарафҳои манфиатдори дар расмиёти маъмурӣ иштироккунанда ба баррасии парванда бе муҳокимаи шифоҳӣ розӣ бошанд, мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад шикояти маъмуриро бе муҳокимаи шифоҳӣ баррасӣ ва ҳал намояд.

Моддаи 109. Огоҳ намудани тарафҳо дар бораи ҳолатҳои нав ошкоршуда

Агар ба мақомоти маъмуриё, ки шикояти маъмуриро баррасӣ мекунад, баъди муҳокимаи шифоҳӣ ҳолатҳои наве маълум гарданд, ки барои парванда аҳамияти ҷиддӣ доранд, дар ин бора бояд тарафҳои манфиатдори дар расмиёти маъмурӣ иштироккунанда огоҳ карда шаванд ва ба онҳо бояд имкон дода шавад, ки нуктаи назари худро доир ба ин масъала пешниҳод кунанд.

Моддаи 110. Қарори мақомоти маъмурӣ вобаста ба баррасии шикояти маъмурӣ

Мақомоти маъмурӣ дар натиҷаи баррасии шикояти маъмурӣ яке аз қарорҳои зеринро қабул мекунад:

- дар бораи қонё гардонидани шикояти маъмурӣ;
- дар бораи рад намудани қонёгардонии шикояти маъмурӣ;
- дар бораи қисмаи қонё гардонидани шикояти маъмурӣ.

Моддаи 111. Қабули санади маъмурӣ вобаста ба шикояти маъмурӣ

Қарори мақомоти маъмуриё дар натиҷаи баррасии шикояти маъмурӣ қабулнамуда санади маъмурӣ мебошад ва бояд ба талаботе, ки Кодекси мазкур нисбати санади маъмурӣ муқаррар намудааст, ҷавобгӯ бошад.

Моддаи 112. Тағйир додан, безътибор доништан ё аз эътибор соқит доништани санади маъмуриё, ки аз болои он шикоят оварда шудааст ва қабули санади нави маъмурӣ

1. Мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад санади маъмуриёро, ки аз болои он шикоят пешниҳод шудааст, безътибор ё аз эътибор соқит донад, инчунин ба он тағйирот ворид кунад.

2. Мақомоти маъмурӣ ҳақ дорад санади маъмуриро безътибор ё аз эътибор соқит надонад, агар ҳангоми қабули он ба хатоҳои имлоӣ ва ё арифметикӣ, ки дар қисми якуми моддаи 20 Кодекси мазкур пешбинӣ гардидааст, роҳ дода шуда бошад.

3. Мақомоти маъмуриё шикояти маъмуриро баррасикунанда ба ҷойи санади маъмуриё, ки безътибор ё аз эътибор соқит доништа шудааст, худаш, санади маъмуриё навро бо талаби шахси шикоят пешниҳодкарда қабул менамояд, агар

қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

4. Мақомоти маъмурии санади маъмуриро баррасикунанда ҳақ надорад ҳудаш санади маъмури қабул кунад, агар мутобиқи қонун ба қабул кардани он танҳо мақомоти маъмурие ҳуқуқ дошта бошад, ки санади маъмурии аз он шикоят пешниҳодшударо қабул намудааст.

Моддаи 113. Харочоти расмиёти маъмури вобаста ба баррасии шикояти маъмури

1. Ҳангоми баррасии шикояти маъмури ситонидани боч манъ аст.

2. Ҳар як тараф ўҳдадор аст харочоти он амалҳоро ҷуброн намояд, ки дар бораи баррасии онҳо ҳамин тараф дархост пешниҳод кардааст.

БОБИ 6. МУРОФИАИ РАСМИЁТИ МАЪМУРИ ДАР СУД

(Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929)

§ 1. Муқаррароти асосии муурофияи расмиёти маъмури дар суд

(Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929)

Моддаи 114. Доираи танзим

1. Боби мазкур тартиби муурофиявии баррасӣ ва ҳалли баҳсҳоро вобаста ба муносибатҳои ҳуқуқие, ки Кодекси мазкур пешбинӣ мекунад, аз ҷониби судҳои салоҳияти умумии Қумҳурии Тоҷикистон танзим менамояд.

2. Дар муурофияи расмиёти маъмури дар суд муқаррароти Кодекси муурофиявии граждании Қумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегарданд агар ин боб тартиби дигарро муқаррар накарда бошад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

Моддаи 115. Тобеияти судӣ

1. Мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи ин боб дар судҳои ноҳиявӣ ва шаҳрӣ баҳсҳои вобаста ба муносибатҳои ҳуқуқие, ки аз Кодекси мазкур бармеоянд, баррасӣ карда мешаванд.

2. Дар муурофияи расмиёти маъмури дар суд баҳсҳои зерин метавонанд баррасӣ гарданд (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*):

- мутобиқати санади ҳуқуқии маъмури ба қонунҳои Қумҳурии Тоҷикистон, фармонҳои Президенти Қумҳурии Тоҷикистон ва қарорҳои Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон;

- ўҳдадории мақомоти маъмури оид ба ҷуброни зарар;

- ўҳдадории мақомоти маъмури оид ба қабули санади маъмури ё анҷомдиҳии ягон амали дигар тибқи расмиёти маъмури.

3. Даъво бояд ба суде пешниҳод карда шавад, ки барои баррасӣ ва ҳалли парвандаи маъмури салоҳият дорад.

4. Дар сурати вайрон гардидани қоидаҳои тобеияти судӣ суд даъворо ба суд аз рӯи тобеият ирсол намуда, дар ин бора даъвогарро огоҳ менамояд.

5. Баҳси байни судҳо оид ба тобеияти судӣ бо таъиноти асосноки суди зинаи болоӣ ҳал карда мешавад.

Моддаи 116. Принципи диспозитивӣ

1. Дар муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд тарафҳо аз ҳуқуқи ӯҳдадорихои дар моддаи 37 Кодекси муурофияви граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда истифода мекунанд (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

2. Мақомоти маъмурии дар муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд иштироккунанда метавонад парвандаро бо созиши оштии тарафҳо ба анҷом расонад, аз даъво даст кашад ё даъворо танҳо дар сурате эътироф намояд, ки ин ҳилофи қонун набояд (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

Моддаи 117. Норавоии иштроки такрории судя дар баррасии парванда

Агар судя пештар дар расмиёти маъмурӣ ё дар муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд доир ба ин парванда иштирок карда бошад, наметавонад дар баррасии парванда иштирок намояд (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

§ 2. Тарафҳо дар муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд

(Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929)

Моддаи 118. Иштироки мақомоти маъмурӣ дар муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд

(Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929)

Дар муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд ба ғайр аз шахсоне, ки дар моддаи 36 Кодекси муурофияви граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд мақомоти маъмурие, ки санади меъёрии ҳуқуқиро қабул кардааст ё ягон амалеро анҷом додааст, ки боиси оқибатҳои ҳуқуқӣ мегардад, иштирок мекунад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

Моддаи 119. Ба муурофияи расмиёти маъмурӣ дар суд ҷалб намудани шахсони сеюм

(Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929)

1. Суд то ба анҷом расидани муурофияи расмиёти маъмурӣ ҳақ дорад шахсонро, ки қарори суд ба манфиатҳои онҳо метавонад дахлдор бошад, дар бораи огози муурофияи расмиёти маъмурӣ огоҳ намояд ва онҳоро ба сифати шахсони сеюм ҷалб кунад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

2. Дар хусуси ҷалб намудани шахси сеюм суд таъинот мекунанд.

§ 3. Далелҳои судӣ

Моддаи 120. Ҷалбдории исбот

1. Даъвогар ўхдадор аст даъвои худро асоснок намояд ва далелҳои дахлдор пешниҳод кунад. Ҷавобгар ўхдадор аст эродҳои худро асоснок намояд ва далелҳои дахлдор пешниҳод кунад.

2. Ўхдадории исбот дар сурати пешниҳод гардидани даъво безътибор доништан ё аз эътибор соқит доништани санади ҳуқуқии маъмурӣ ба зиммаи ҷавобгар вогузор мегардад, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

Моддаи 121. Шоҳид ва коршинос

1. Суд ўхдадор аст дар мўҳлати на камтар аз се рӯз қабл аз баёноти додани шоҳид дар суд тарафро оид ба шахсияти шоҳид, вақт ва ҷойи баёноти додани ў огоҳ намояд.

2. Дар бораи таъиноти оид ба таъин намудани экспертиза, бояд ҳама тарафҳо огоҳ карда шаванд. Агар суд мўҳлати дигаре муқаррар накарда бошад, тараф ҳақ дорад дар давоми се рӯзи баъди қабули таъиноти эродҳои худро оид ба предмет ва ҳаҷми экспертиза пешниҳод кунад.

3. Хулосаи коршинос бояд ба тарафҳо, ки ҳуқуқи пешниҳод кардани эродҳоро доранд, фиристода шавад.

Моддаи 122. Талаб кардани далелҳо аз тарафи суд

1. Суд бо тартиби муқаррарнамудаи Кодекси мазкур ва Кодекси муҳофизати граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад бо ташаббуси худ далелҳоро талаб карда гирад.

2. Тарафҳо ҳақ доранд қабл аз таҳқиқ ва тафтиши далелҳо норозигии худро нисбат ба онҳо пешниҳод кунанд.

Моддаи 123. Ўхдадории мақомоти маъмурӣ оид ба пешниҳоди иттилоот ба суд

1. Мақомоти маъмурӣ ўхдадоранд бо талаби суд ҳуҷжатҳо ва дигар иттилооти барои баррасӣ ва ҳалли парванда заруриро ба суд пешниҳод кунанд.

2. Мақомоти маъмурӣ метавонад оид ба рад намудан аз пешниҳоди иттилооти дорои сирри давлатӣ, тиҷоратӣ ё шахсӣ арз намояд, агар ин ба амнияти давлатӣ ё ҷамъиятӣ ё ки ба манфиати қонунии шахсони алоҳида таҳдид кунад.

3. Судья бо дархости тараф метавонад оид ба қонунӣ будани ради мақомоти маъмурӣ аз пешниҳоди иттилоот тибқи қисми дуюми моддаи мазкур таъиноти қабул кунад. Дар сурати аз ҷониби суд ғайриқонунӣ эътироф гардидани ради пешниҳоди иттилоот мақомоти маъмурӣ ўхдадор аст ҳуҷжатҳо ё дигар иттилооти дахлдорро пешниҳод намояд.

Моддаи 124. Шинос шудан бо санадҳои судӣ

1. Шахсони иштирокчи парванда метавонанд дар суд бо санадҳои судии оид ба парванда қабулгардида, инчунин бо маводи ба суд пешниҳодшуда шинос шаванд.

2. Тараф ҳақ дорад нусхаҳои санадҳои судии оид ба парванда қабулгардидаро тавассути шӯъбаи коргузори суд гирад. Харочоти барои нусхабардорӣ заруриро тараф ҷуброн менамояд. Талаби пардохти дигар маблағи барои нусхабардорӣ мумкин нест.

§ 4. Муурофмаи расмиёти маъмурӣ дар суди зинаи аввал

(Қонуни ҶТ аз 28.12.2012 № 929)

Моддаи 125. Даъво оид ба безътибор донистан ё аз эътибор соқит дониستاني санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Даъво метавонад бо талаби безътибор донистан ё аз эътибор соқит дониستاني санади ҳуқуқии маъмурӣ пешниҳод карда шавад.

2. Даъво дар сурате пешниҳод карда мешавад, ки санади ҳуқуқии маъмурӣ ё қисми он ба ҳуқуқ ё манфиатҳои қонунии даъвогар зарари мустақим ва бевосита (инфиродро) мерасонад ё ғайриқонунӣ ҳуқуқҳои ӯро маҳдуд месозад, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

3. Даъво бояд дар муддати шаш моҳи баъди шинос шудан бо санади ҳуқуқии маъмурӣ ё қароре, ки мутобиқан бо шикояти маъмурӣ вобаста аст, пешниҳод карда шавад.

Моддаи 126. Даъво оид ба қабули санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Даъво метавонад бо талаби қабули санади ҳуқуқии маъмурӣ пешниҳод карда шавад.

2. Даъво дар сурате пешниҳод карда мешавад, ки рад кардани мақомоти маъмурӣ аз қабули санади ҳуқуқии маъмурӣ ба ҳуқуқҳо ё манфиатҳои қонунии даъвогар зарар расонад, агар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

Моддаи 127. Даъво оид ба анҷомдиҳии амалҳо

1. Даъво метавонад бо талаби анҷом додани амал ё худдорӣ намудан аз чунин амале, ки қабули санади ҳуқуқии маъмуриро дар назар надорад, пешниҳод карда шавад.

2. Даъво имконпазир аст, агар анҷомдиҳии амал аз ҷониби мақомоти маъмурӣ ё рад кардаки анҷомдиҳии амал ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии даъвогар зарар расонад.

Моддаи 128. Даъво оид ба эътироф намудан

Даъво оид ба эътироф намудан бо талаби муқаррар намудани мавҷуд будан ё набудани ҳуқуқ ё муносибати ҳуқуқӣ пешниҳод карда мешавад, агар даъвогар ба ин манфиати қонунӣ дошта бошад.

Моддаи 129. Муурофияи соддакардашудаи расмиёти маъмурӣ дар суд

(Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929)

Судя ҳақ дорад, дар асоси дархости хаттии тарафҳо, дар муурофияи судӣ даъворо дар ғайби тарафҳо баррасӣ ва ҳал намояд.

Моддаи 130. Муурофияи суръатноки расмиёти маъмурӣ дар суд

(Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929)

1. Судя метавонад бо дархости хаттии тараф дар бораи баррасии парванда бо тартиби суръатнок қарор қабул намояд (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*).

2. Дар сурати баррасии парванда бо тартиби суръатнок судя ҳақ дорад (*Қонуни ҚТ аз 28.12.2012 № 929*):

- ба шахсони сеюм барои пешниҳод кардани нуқтаи назари худ доир ба даъво мӯҳлат муқаррар накунад;

- мӯҳлати аз ҷониби тарафҳо пешниҳод кардани нуқтаи назари худ вобаста ба таъини экспертизаро муқаррар накунад;

- мӯҳлати аз ҷониби тарафҳо пешниҳод кардани нуқтаи назари худ дар мавриди ҳулосаи экспертизаро кӯтоҳ кунад.

Моддаи 131. Боздоштани амали санади ҳуқуқии маъмуриё, ки аз он шикоят карда шудааст

1. Пешниҳоди даъво ба суд амали санади ҳуқуқии маъмуриёро, ки аз он шикоят шудааст, бозмедорад.

2. Амали санади ҳуқуқии маъмурӣ боздошта намешавад, агар:

- ин ба ворид намудани андозҳо, бочҳо ё дигар пардохтҳои ҳатмӣ вобаста бошад;

- он дар вақти ҳолати фавқулодда ё ҳарбие, ки дар асоси қонуни дахлдор эълон шудааст, қабул шуда бошад.

3. Дар ҳолатҳои пешбиниамудаи қисми дуюми ҳамин модда, тараф ҳақ дорад бо дархости боздоштани амали санади ҳуқуқии маъмурӣ ба суд мууроҷиат намояд. Судя дар мӯҳлати се рӯз доир ба ин масъала қарор қабул мекунад.

Моддаи 132. Таъинот оид ба боздоштани амали санади ҳуқуқии маъмурӣ

1. Судя метавонад бо дархости тараф амали санади ҳуқуқии маъмурӣ қисми онро дар ҳолатҳои пешбиниамудаи моддаи 21 ҳамин Кодекс дар сурати вучуд доштани шубҳаи асоснок нисбати қонунӣ будани санади ҳуқуқии маъмурӣ ва ё агар иҷрои фаврии он ба тараф зиён расонад ё риояи ҳуқуқ ё манфиатҳои қонунии онро ғайриимкон гардонад, боздорад.

2. Дархости тараф дар бораи боздоштани амали санади ҳуқуқии маъмурӣ метавонад ҳамчунин то пешниҳоди даъво низ изҳор карда шавад.

3. Судя дар мӯҳлати се рӯз дар мавриди дархости тараф қарор қабул менамояд.

4. Нусхаҳои қарори суд бояд дар давоми як рӯз ба тарафҳо фиристода шаванд.

5. Судя ҳақ дорад мӯҳлати боздории амали санади ҳуқуқии маъмури ё қисми онро муқаррар кунад.

6. Агар мӯҳлат муқаррар нагардида бошад, таъиноти суд дар ҳолатҳои зерин эътибори худро гум мекунад:

- баробари эътибори қонунӣ пайдо кардани қарори суд доир ба ин масъала;
- аз лаҳзаи даст кашидани даъвогар аз даъво ё шикоятӣ маъмури;
- аз лаҳзаи гузаштани мӯҳлати ба суд пешниҳод кардани даъво.

7. Агар санади ҳуқуқии маъмури боздоштасуда иҷро гардида бошад, суд метавонад таъинот оид ба боздоштани амали санади маъмуриро бекор кунад.

8. Дар сурати вучуд доштани ҳолатҳои нави маълумгардида суд ҳақ дорад дар асоси дархости тараф таъинот дар бораи боздоштани амали санади ҳуқуқии маъмуриро тағйир диҳад ё бекор кунад.

Моддаи 133. Таъинот оид ба қабули санади ҳуқуқии маъмури ё анҷомдиҳии амал

1. Судя ҳақ дорад дар асоси даъвоҳое, ки дар моддаҳои 126-127 Кодекси мазкур пешбинӣ шудаанд, бо дархости тараф дар бораи қабули санади ҳуқуқии маъмури, дар бораи анҷомдиҳии амал ё худдорӣ намудан аз амал аз ҷониби мақомоти маъмури таъинот барорад.

2. Дархости тараф метавонад ҳамчунин то пешниҳоди даъво низ изҳор карда шавад.

3. Дархости тарафро суде, ки барои баррасии даъво оид ба ин масъала салоҳият дорад, баррасӣ менамояд.

Моддаи 134. Ҳалномаи суд нобаста ба даъво дар бораи безътибор доништан ё аз эътибор соқит доништани санади ҳуқуқии маъмури

1. Агар санади ҳуқуқии маъмури ғайриқонунӣ бошад, суд дар робита бо даъво, ки дар моддаи 125 Кодекси мазкур зикр шудааст, дар бораи безътибор доништани санади ҳуқуқии маъмури ҳалнома мебарарад.

2. Агар санади ҳуқуқии маъмури то баровардани ҳалномаи суд иҷро гардида бошад, суд бо дархости тараф дар ҳалнома тартиби бекор кардани иҷро зикр менамояд.

3. Дар сурати аз эътибор соқит доништани санади ҳуқуқии маъмури то баровардани ҳалномаи суд, суд ҳақ дорад дар сурати вучуд доштани манфиатҳои қонунии тараф ва бо дархости он санади ҳуқуқии маъмури мазкурро безътибор донад.

4. Агар суд эътироф намояд, ки санади ҳуқуқии маъмури бе муайян ва арзёбӣ намудани ҳолатҳое, ки барои парванда аҳамияти зиёд доранд, қабул шудааст, он ҳақ дорад, масъалаи баҳснокро ҳал накарда, санади ҳуқуқии маъмуриро безътибор донад ва ба мақомоти маъмури супориш диҳад, ки баъди муайян ва

арзёбӣ намудани ин ҳолатҳо санади ҳуқуқии маъмурии нав қабул намояд. Суд ин ҳалнома ро мебарорад, агар барои безътибор донишани санади ҳуқуқии маъмурии манфиати таъхирнопазири қонунии тараф вучуд дошта бошад.

5. Ҳалномаи суд дар бораи безътибор донишани, санади ҳуқуқии маъмурии эътибори хангомӣ дорад. Агар безътибор донишани санади ҳуқуқии маъмурии ба амнияти давлатӣ ё ҷамъиятӣ сахт таҳдид намояд ё боиси хеле зиёд гардидани хароҷоти бучети давлатӣ шавад, суд ҳақ дорад ба ҷойи безътибор донишани санади ҳуқуқии маъмурии онро аз эътибор соқит донад.

6. Қисми ҳулосавии ҳалномаи суд бояд бо ҳамон тартибе, ки санади ҳуқуқии маъмурии интишор гардида буд, интишор карда шавад.

Моддаи 135. Ҳалномаи суд вобаста ба даъво дар бораи қабули санади ҳуқуқии маъмурии

Агар рад кардани қабули санади меъёрии ҳуқуқӣ ғайриқонунӣ бошад ё мӯҳлати қабули санади ҳуқуқии маъмурии вайрон гардида бошад, суд вобаста ба даъво, ки дар моддаи 126 Кодекси мазкурзикр шудааст, ҳалнома мебарорад, ки дар он ба мақомоти маъмурии супурда мешавад, ки санади ҳуқуқии маъмурии қабул карда шавад. Судя бо дархости тарафҳо мӯҳлати қабули санади ҳуқуқии маъмуриро муқаррар мекунад.

БОБИ 7. РАСМИЁТИ МАЪМУРИИ ВОБАСТА БА ШИКОЯТИ МАЪМУРИИ БА САНАДИ МЕЪЁРИИ ҲУҚУҚИИ МАЪМУРИИ

Моддаи 136. Тартиби расмиёти маъмурии вобаста ба шикояти маъмурии ба санади меъёрии ҳуқуқии маъмурии

1. Расмиёти маъмурии аз рӯи шикояти маъмурии ба санади меъёрии ҳуқуқии маъмурии аз ҷониби комиссияи маъмурии назди Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо тартиби муайяннамудаи Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шудааст, ба амал бароварда мешавад.

2. Расмиёти маъмурии тибқи тартиби расмиёти маъмурии оддии дар боби 3 Кодекси мазкур пешбинишуда, ба истиснои расмиёти дар ин боб зикргардида, анҷом дода мешавад.

Моддаи 137. Асосҳо барои оғози расмиёти маъмурии

Асосҳо барот оғози расмиёти маъмурии инҳоянд:

- шикояти маъмурии;
- санади суд;
- санади прокурор;
- ташаббуси комиссияи маъмурии.

Моддаи 138. Пешниҳоди шикояти маъмурии

1. Шикояти маъмуриё, ки ба комиссияи маъмуриё пешниҳод карда мешавад, бояд дар шакли хаттӣ тартиб дода шавад. Шикояти маъмуриё инҳоро дар бар мегирад:

- номи комиссияи маъмуриё;
- фамилия, ном, номи падар ва суроғайи шахси манфиатдоре, ки шикояти маъмуриё пешниҳод мекунад;
- моҳияти талабот;
- асоснокии талаботе, ки ба қонун асос ёфтааст;
- санаи пешниҳоди шикояти маъмуриё ва имзои шахси манфиатдоре, ки шикояти маъмуриё пешниҳод мекунад;
- номгӯйи ҳуҷҷатҳои ба шикояти маъмуриё замимашаванда.

2. Ба шикояти маъмуриё бояд ҳамаи ҳуҷҷатҳое, ки ўҳдадорию пешниҳод кардани онҳоро қонун пешбинӣ намудааст, замима қарда шаванд.

3. Шахси манфиатдоре, ки шикояти маъмуриё пешниҳод мекунад, ҳақ дорад ҳамаи дигар ҳуҷҷатҳоро, ки метавонанд барои қабули қарори комиссияи маъмуриё асос бошанд, ба комиссияи маъмуриё пешниҳод намояд.

Моддаи 139. Мўҳлат дар расмиёти маъмуриё

Ҳангоми ҳисоби мўҳлати расмиёти маъмуриё тартиби муқаррарнамудаи моддаи 43 Кодекси мазкур татбиқ мегардад.

Моддаи 140. Қабули қарори комиссияи маъмуриё

1. Агар қонун тартиби дигаре муқаррар накарда бошад, комиссияи маъмуриё шикояти маъмуриё баррасӣ намуда, санадҳои маъмуриё зеринро қабул менамояд:

- бетағйир мондани санади меъёрии ҳуқуқии маъмуриё;
- бекор қардани санади меъёрии ҳуқуқии маъмуриё;
- бекор қардани ягон қисми санади меъёрии ҳуқуқии маъмуриё;
- ўҳдадор намудани мақомоти маъмуриё оид ба қабули санади меъёрии ҳуқуқии маъмуриё дорой мазмуни дигар;
- муқаррар қардани он ки оё санади меъёрии ҳуқуқии маъмуриё аз эътибор соқит донисташуда қонунӣ ё ғайриқонунӣ буд.

2. Иҷрои санади маъмуриё, ки комиссияи маъмуриё қабул намудааст, аз ҷониби мақомоти маъмуриё дар мўҳлатҳои муқарраркардаи санади маъмуриё ҳатмист. Мўҳлати мазкур наметавонад аз 2 моҳ зиёд бошад.

3. Аз болои қарори комиссияи маъмуриё тарафи манфиатдор метавонад дар мўҳлати 10 рӯз бо даъво ба суд мурочиат кунад.

БОБИ 8. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 141. Ҷавобгарӣ барои вайрон қардани Кодекси мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки талаботи Кодекси мазкурро вайрон мекунад, тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ НАМОЯНДАГОНИ МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оид ба қабул намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи қабул ва мавриди амал қарор додани Кодекси расмиёти маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи қабул ва мавриди амал қарор додани Кодекси расмиёти маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон" қабул карда шавад.

Раиси

Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон С. Хайруллоев

аз 7 феввали соли 2007 № 482 ш. Душанбе

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ МИЛЛИИ МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оид ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи қабул ва мавриди амал қарор додани Кодекси расмиёти маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи қабул ва мавриди амал қарор додани Кодекси расмиёти маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон" баррасӣ намуда, қарор мекунад:

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи қабул ва мавриди амал қарор додани Кодекси расмиёти маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон" ҷонибдорӣ карда шавад.

Раиси

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон М. Убайдуллоев

аз 22 феввали соли 2007 № 274

ш. Душанбе